

Jaarverslag VTHup 2024

Fysieke leefomgeving en Veiligheid

Vastgesteld bij collegebesluit van 24 oktober 2025.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	3
1.1 AANLEIDING EN DOEL	3
1.2 INTERBESTUURLIJK TOEZICHT PROVINCIE EN KWALITEITSCRITERIA	3
1.3 LEESWIJZER	4
2. ACTUELE ONTWIKKELINGEN EN SPEERPUNTEN	5
2.1 OMGEVINGSWET EN WET KWALITEITSBORGING VOOR HET BOUWEN	5
2.2 CAMERAHANDHAVING AUTOLUWE BINNENSTAD	5
2.3 VERBINDING ZORG EN VEILIGHEID	5
2.4 MELDINGEN	6
3. INTEGRALE SAMENWERKING	7
3.1 SAMENWERKING ROND EVENEMENTEN	7
3.2 VLIETZONE	7
3.3 INTEGRALE AANPAK ONDERMIJNING	8
4. WABO-DOMEINEN	8
4.1 BOUWEN EN RO	8
4.2 BRANDVEILIGHEID	11
4.3 MILIEUBELASTENDE ACTIVITEITEN	13
4.4 BODEM	16
4.5 BESTUURSRECHTELIJKE HANDHAVING EN OVERLASTMELDINGEN	17
5. FYSIEKE OPENBARE RUIMTE, BIJZONDERE WETTEN EN VEILIGHEID	20
5.1. INLEIDING	20
5.2 HANDHAVINGSCAPACITEIT	20
5.3 FYSIEKE OPENBARE RUIMTE	22
5.4 BIJZONDERE WETTEN	30
5.5 VEILIGHEID	32
6. BIJLAGE	37

1. INLEIDING

1.1 AANLEIDING EN DOEL

Op 31 maart 2014 heeft de gemeenteraad de Kadernota Handhaving, Fysieke leefomgeving en veiligheid (hierna: Kadernota) vastgesteld. De gemeente voldeed hiermee aan de verplichting uit de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht om te beschikken over een afgestemd en door de raad vastgesteld handhavingskader. Deze Kadernota had betrekking op taken die door Vergunningen, Toezicht en Handhaving Fysiek Domein (hierna: VTH) en op taken die door de Eenheid Handhaving Veiligheidsdomein (hierna: Eenheid Handhaving) worden uitgevoerd. Op basis van de Kadernota stelden VTH en de Eenheid Handhaving jaarlijks een gezamenlijk uitvoeringsprogramma op. Zo ook voor 2024.

Door wijziging van landelijke wet- en regelgeving (invoering Omgevingswet en Omgevingsbesluit per 1 januari 2024) is deze verplichte kaderstelling door de raad komen te vervallen. Hiervoor in de plaats is in de Omgevingswet de verplichting opgenomen dat het college een uitvoerings- en handavingsstrategie vaststelt waarin is vastgelegd welke doelen worden gesteld voor de uitvoering van taken op gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving die voortvloeien uit de Omgevingswet. Het college heeft op 21 november 2023 uitvoering gegeven aan deze verplichting door de Uitvoerings- en Handavingsstrategie Leeuwarden 2024, veilige en duurzame leefomgeving vast te stellen. Deze Uitvoerings- en Handavingsstrategie ziet op de taken door Vergunningen, Toezicht en Handhaving Fysiek Domein (hierna: VTH) worden uitgevoerd en is niet van toepassing op de taken die door de Eenheid Handhaving worden uitgevoerd. De Kadernota is op 18 december 2024 door de raad ingetrokken. Daarom hebben VTH en Handhaving met ingang van 2025 afzonderlijk een uitvoeringsprogramma vastgesteld.

Voor de VTH-onderdelen geldt op grond van artikel 13.11 van het Omgevingsbesluit de verplichting voor het bevoegd gezag om jaarlijks te rapporteren over de mate waarin uitvoering van het uitvoeringsprogramma heeft plaatsgevonden en de mate waarin deze uitvoering heeft bijgedragen aan het bereiken van de doelen die benoemd zijn in het uitvoeringsprogramma en de uitvoerings- en handavingsstrategie Leeuwarden 2024, veilige en duurzame leefomgeving.

Op 21 december 2022 heeft de gemeente Leeuwarden de Verordening Uitvoering en Handhaving Omgevingsrecht vastgesteld. Deze verordening beoogt de kwaliteit van uitvoering en handhaving te bevorderen, te borgen en te beoordelen.

Omdat VTH en de Eenheid Handhaving voor het jaar 2024 één integraal uitvoeringsprogramma hebben opgesteld, wordt ook één jaarverslag opgesteld. Met ingang van 2025 zullen VTH en de Eenheid Handhaving ieder afzonderlijk een jaarverslag uitbrengen.

Basistaken en niet-basistaken

Gemeenten zijn verplicht om de basistaken die voortvloeien uit de Omgevingswet onder te brengen bij een omgevingsdienst. In Fryslân is dat de FUMO. Voor de uitvoering van deze basistaken is een Fryslânbrede U&H-Strategie vastgesteld en een uitvoeringsprogramma opgesteld. De FUMO rapporteert jaarlijks over de door haar uitgevoerde taken aan de gemeente.

De niet-basistaken mogen door gemeenten zelf worden uitgevoerd, mits zij voldoen aan VTH-Kwaliteitscriteria. In de gemeente Leeuwarden is dat het geval. Dit jaarverslag heeft betrekking op de uitvoering van de niet-basistaken door VTH en uitvoering van taken door de Eenheid Handhaving.

1.2 INTERBESTUURLIJK TOEZICHT PROVINCIE EN KWALITEITSCRITERIA

De Provincie Fryslân controleert hoe uitvoering wordt gegeven aan de wettelijke taak conform het de Omgevingsbesluit. Op 18 september 2023 heeft in het kader van het interbestuurlijk toezicht voor het laatst een overleg met de gemeente Leeuwarden plaatsgevonden. In dit gesprek hebben wij toen onder andere aangegeven dat overeenkomstig de Omgevingswet een nieuwe Uitvoerings- en Handavingsstrategie wordt opgesteld en dat deze ter consultatie wordt aangeboden aan onze uitvoerings- en ketenpartners. Deze Uitvoerings- en Handavingsstrategie is vastgesteld op 21 november 2023.

Ten aanzien van de Kwaliteitscriteria voor de VTH-taken (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving) concludeert de provincie dat Leeuwarden over de hele linie (minimaal) voldoende scoort. Uit het laatste analyserapport blijkt dat Leeuwarden op 1 of 2 onderdelen (constructieve veiligheid en bouwfysica) wat krappere scoort. Voor constructieve veiligheid hebben we nog een tweede medewerker die nog getoetst moet worden. Daarnaast hebben we, goede contacten met externe constructeurs, die als daartoe noodzaak is, taken voor ons

kunnen uitvoeren.

1.3 LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 staan de belangrijkste ontwikkelingen die van invloed zijn geweest op de uitvoering van het Uitvoeringsprogramma Vergunningen, Toezicht en Handhaving 2024, hierna: VTHup 2024. Hoofdstuk 3 gaat over integrale samenwerking tussen de verschillende handhavingsdomeinen. Daarna worden in hoofdstuk 4 de evaluatieresultaten van Wabo en bodem behandeld. In hoofdstuk 5 staan de uitvoeringsresultaten van Fysieke openbare ruimte, Bijzondere wetten en Veiligheid. In dit hoofdstuk worden ook een aantal ontwikkelingen uitgelicht die van invloed zijn geweest op de inzet vanuit de Eenheid Handhaving.

2. ACTUELE ONTWIKKELINGEN EN SPEERPUNTEN

In 2024 hebben diverse ontwikkelingen invloed gehad op de uitvoering van het handhavings-uitvoeringsprogramma. De belangrijkste worden in dit hoofdstuk benoemd.

2.1 OMGEVINGSWET EN WET KWALITEITSBORGING VOOR HET BOUWEN

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. De gemeentelijke organisatie heeft zich jarenlang voorbereid op de invoering van deze wet. In de Algemene plaatselijke verordening van de gemeente Leeuwarden en andere regelingen staan regels die gaan over de openbare ruimte. Een deel van de regels zal op den duur worden opgenomen in het omgevingsplan.

Vanaf de inwerkingtreding van de Omgevingswet is het omgevingsplan de nieuwe manier om vast te leggen wat er mag in de (fysieke) leefomgeving. Dit gaat om de voormalige bestemmingsplannen, maar ook milieuregels die nu in landelijke besluiten staan komen deels in het gemeentelijk omgevingsplan. Het omgevingsplan is van rechtswege ontstaan op 1 januari 2024.

Van inrichting naar milieubelastende activiteit

Onder de Omgevingswet is het begrip 'inrichting' uit de Wet milieubeheer (Wm) verdwenen. Het is vervangen door een regulering per milieubelastende activiteit. In een bedrijf kan sprake zijn van één of meerdere milieubelastende activiteiten. De rijksregels staan in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Maar er kunnen ook andere regels gelden. Dit houdt in dat het bestaande inrichtingenbestand zoveel als mogelijk is omgezet naar milieubelastende activiteiten.

Omgevingsloket en CLO

Vanaf 1 januari 2024 werkt de gemeente Leeuwarden met het nieuwe VTH-systeem Centric Leefomgeving. Dit systeem is aangesloten op het Omgevingsloket en daarmee 'Omgevingswet-proof'. Naast dat we digitaal klaar zijn voor de Omgevingswet willen we dit systeem ook gebruiken om digitaal toezicht verder te ontwikkelen. Naast het werken met CLO wordt voor het toezicht in het veld gebruik gemaakt van Chepp van de firma Go2Sure. De Chepp app is een digitale, integraal toepasbare softwaretool voor risicomanagement, inspecties en controles. Met behulp van deze 'toezichtstool' worden de inspecties digitaal uitgevoerd voor zowel toezichtstaken in de bouw, monumenten, brandveiligheid als milieu.

Voor de implementatie van Centric Leefomgeving en het digitaal toezicht doormiddel van Chepp hebben we tijd besteed aan het inrichten van het systeem, het maken van werkafspraken en het opleiden van onze professionals.

2.2. CAMERAHANDHAVING AUTOLUWE BINNENSTAD

Het noordwestelijke deel van de binnenstad is al geruime tijd autoluw. Deze maatregel is ontstaan vanuit de wens van bewoners en de gemeente om de leefbaarheid en veiligheid te vergroten. Ontheffinghouders, bijvoorbeeld bewoners, mogen dit gebied altijd inrijden. Voor het overige gemotoriseerde verkeer geldt dat dit alleen in een bepaald tijdsvenster is toegestaan.

Sinds september 2021 werd deze inrijbeperking fysiek, dat wil zeggen op straat, gehandhaafd door de Eenheid Handhaving. Sindsdien is het aantal verkeersbewegingen afgenomen, maar de gestelde doelen zijn niet volledig gerealiseerd. Daarom is in 2024 besloten om deze inrijbeperking te handhaven middels cameratoezicht. Vanuit de Eenheid Handhaving is in 2024 expertise geleverd op het gebied van camerahandhaving en is de uitvoering van camerahandhaving ingeregeld.

Dit is een intensief traject geweest, waarbij veel afstemming heeft plaatsgevonden met Stedenbouw en Mobiliteit (STEM), het functioneel beheer van de gemeente en de Centrale Verwerking Openbaar Ministerie. Dit heeft ertoe geleid dat begin 2025 gestart kon worden met het versturen van waarschuwingsbrieven.

2.3 VERBINDING ZORG EN VEILIGHEID

Overlast en criminaliteit worden steeds meer bestreden door een betere verbinding te leggen tussen de verschillende domeinen (Fysiek, Sociaal en Veiligheid). Door problemen vroegtijdig te signaleren en het gedrag en de omstandigheden van een persoon in beeld te brengen, kan in een vroeg stadium een interventie plaatsvinden — bijvoorbeeld het inzetten van hulpverlening — en kan overlast worden voorkomen.

Het afgelopen jaar is geïnvesteerd in deze verbinding, onder meer door de inzet op een bepaalde groep overtreiders integraal af te stemmen met het team Openbare Orde en Veiligheid en de troubleshooters bij het Sociaal Domein.

2.4 MELDINGEN

In 2023 is de gemeente Leeuwarden halverwege het jaar overgestapt op het nieuwe systeem Signalen voor het registreren van overlastmeldingen. Signalen categoriseert meldingen automatisch op basis van de door burgers ingevoerde informatie. Hierdoor komen meldingen soms in een onjuiste categorie terecht. Ook is het (nog) niet mogelijk om dezelfde gedetailleerde gegevens uit het systeem te halen als voorheen. Het lijkt erop dat het nieuwe systeem het melden voor burgers toegankelijker heeft gemaakt, wat mogelijk heeft bijgedragen aan de toename van het aantal meldingen in 2024 ten opzichte van 2023. Op deze ontwikkeling en de gevolgen hiervan wordt in hoofdstuk 4 en 5 uitgebreider ingegaan.

3. INTEGRALE SAMENWERKING

Doorlopend wordt op het gebied van toezicht en handhaving samengewerkt met andere afdelingen en organisaties. Zo is er het overleg van het coördinatieteam Toezicht en Handhaving en het overleg van de stuurgroep Handhaving. Het coördinatieteam Handhaving richt zich op de operationele taakuitvoering van de handhaving. In het overleg van het coördinatieteam Toezicht en Handhaving werken vertegenwoordigers van de diverse handhavingsdisciplines, het MOL (Meldpunt Overlast) en de politie samen en worden acties afgestemd. Ook wordt intensief samengewerkt met politie, OV vervoerders en particuliere beveiliging binnen het Toezichtmodel binnenstad.

De stuurgroep Handhaving voert de regie over de uitvoering van het handhavingsbeleid zoals dat is opgenomen in de Uitvoerings- en Handhavingsstrategie Leeuwarden 2024. Vanwege de afstemming tussen beleid en uitvoering is ook de voorzitter van het coördinatieteam Handhaving lid van de stuurgroep. De stuurgroep Handhaving faciliteert en bewaakt de cyclus van programmatisch handhaven, om zo gericht en efficiënt mogelijk de beschikbare handhavingscapaciteit in te zetten, dat wil zeggen daar waar die het meest nodig is.

Met betrekking tot de horeca wordt veel samengewerkt tussen de sector Juridische- en Veiligheidszaken (JVZ), de Eenheid Handhaving, het team Toezicht en Advies, Bouwen en Milieu en de politie.

Voor wat betreft het toezicht op milieubelastende activiteiten en bodem wordt samengewerkt door de gemeente en FUMO, en waar nodig ook andere ketenpartners zoals politie, Veiligheidsregio Fryslân (VRF) en Wetterskip Fryslân. Zo wordt er bijvoorbeeld gezamenlijk opgetreden tegen het overtreden van de voorschriften die van toepassing zijn op de opslag en verkoop van consumentenvuurwerk.

3.1 SAMENWERKING ROND EVENEMENTEN

In de gemeente worden veel evenementen georganiseerd, variërend van relatief kleine wijkactiviteiten tot grote evenementen met landelijke uitstraling en (tien-)duizenden bezoekers. De diversiteit en de groei van het aantal evenementen vraagt om een integrale benadering. Door vroegtijdig samen te werken, zetten we in op het voorkomen van incidenten.

Voor de grotere evenementen vergen veel inzet van de betrokken sectoren (JVZ, Gebiedszaken, Economie en Bedrijfsvoering, Publieke Dienstverlening, Duurzame Omgevingskwaliteit, Inrichting en Beheer Buitenruimte en de Eenheid Handhaving).

Om evenementen zo veilig en feestelijk mogelijk te laten verlopen wordt gekeken naar veel aspecten, zoals het monitoren van publiekstromen, verstrekken en/of wederverstrekking van alcohol aan minderjarigen, controle op en afbouw, constructieve veiligheid podia, brandveilig gebruik, geluid, ecologie, afval en verkeer.

Net als voorgaande jaren is ook in 2024 veel inzet gevraagd op grote evenementen zoals Koningsnacht en -dag, Bevrijdingsdag, de intocht van Sinterklaas en diverse grote muziek-evenementen.

3.2 VLIETZONE

In de Vlietzone werd in 2024 intensief samengewerkt, intern en extern, om de leefbaarheid te verbeteren en overlast terug te dringen. De samenwerking vond plaats tussen het Sociaal, Veiligheids- en Fysiek domein, waarbij onder andere wijkteams, opbouwwerk, JVZ, Duurzame Omgevingskwaliteit (DOK) en de werkplaats Oud Oost betrokken waren. Centraal hierin stond het interventieteam Vlietzone: een multidisciplinair team waarin signalen werden gedeeld, casuïstiek werd afgestemd en acties gezamenlijk werden uitgevoerd. Ook externe partners zoals de politie, het Huurteam en Amaryllis waren aangesloten. Vanuit het Veiligheidsdomein richtte de aanpak zich op personen en op toezicht en handhaving in de openbare ruimte. De inzet van integraal handhavers was in de Vlietzone groter dan in andere Leeuwarder wijken en richtte zich onder andere op parkeeroverlast, afvalproblematiek en jeugdoverlast. Door de zichtbaarheid van “blauw” op straat werd de benaderbaarheid vergroot en konden mogelijke problemen tijdig worden opgepikt en/of doorgegeven aan de juiste afdeling. De Eenheid Handhaving voerde in 2024 circa 100 Vlietdiensten uit en leverde daarmee een stevige bijdrage aan de gebiedsgerichte aanpak. Vanuit het Fysiek domein, team Toezicht en Advies, Bouwen en Milieu, waren voor de Vlietzone een bouwinspecteur en een juridisch medewerker deels vrijgesteld.

Zij handhaafden bestaande wet- en regelgeving op het gebied van wonen en bouwen, met name bij achterstallig onderhoud, illegale bouw, illegaal gebruik en illegale bewoning, waaronder kamerverhuur. Naast het actief de wijk ingaan door de toezichthouder werden meldingen en handhavingsverzoeken over de Vlietzone door hen in behandeling genomen. De inzet van integraal handhavers, bouwinspecteurs en juridisch medewerkers werd binnen het interventieteam afgestemd op meldingen en wijkprioriteiten.

3.3 INTEGRALE AANPAK ONDERMIJNING

De aanpak van ondermijning vroeg in 2024 om nauwe samenwerking tussen verschillende partners. Binnen de gemeente werd intensief samengewerkt tussen de Eenheid Handhaving, JVZ en DOK. Daarnaast was er structureel contact met ketenpartners zoals de politie, het Openbaar Ministerie, het RIEC Noord-Nederland, de Omgevingsdienst en andere toezichthoudende instanties. Signalering, informatie-uitwisseling en casuïstiekbespreking verliepen via vaste overlegstructuren, waarin signalen werden besproken, gewogen en – indien nodig – opgeschaald. In 2024 werd deze samenwerking verder versterkt door gezamenlijke controles, trainingen en de afstemming rondom prioritaire locaties of risicosituaties.

4. REGULERINGS- EN TOEZICHTSTAKEN OMGEVINGSWET PER DOMEIN

In dit hoofdstuk staat de evaluatie van de werkzaamheden die in 2024 zijn uitgevoerd voor de prioritaire onderwerpen op het gebied van Bouwtoezicht, Brandveiligheid, Milieubelastende activiteiten en Bodemtoezicht.

4.1 BOUWEN en RUIMTELIJKE ORDENING

Regulering

2024 was een jaar van veel leren en fine tunen. Er was sprake van een hybride situatie omdat er ook nog ‘oude’ dossiers vanuit de WABO afgehandeld moesten worden. Waar het ene moment in een papieren dossier vanuit Key2 gewerkt werd, werd het volgende moment gewerkt aan een digitaal dossier in CLO. Naarmate het jaar vorderde, verschoof ook het accent steeds meer naar digitale dossiers.

Ook voor burgers en bedrijven was het zoeken, onder andere door allemaal nieuwe termen zoals ‘omgevingsplanactiviteit’, ‘toepasbare regels’ en ‘regels op de kaart’. Weinig aanvragen zijn in 2024 goed ingediend. Vaak ontbrak de juiste activiteit. Het bouwen is gesplitst in een technische bouwactiviteit en een omgevingsplanactiviteit voor het bouwen. En een uitweg, reclame of bouwen, het valt allemaal onder een omgevingsplanactiviteit.

Het systeem CLO, waarmee we vanaf 2024 werken, levert ons helaas nog geen goede en volledige rapportages. Zo kunnen we helaas geen goede aantallen leveren als het gaat om de werkzaamheden dit verband houden met vergunningverlening zoals: Omgevingsplan activiteit bouwen (ruimtelijke toets), Activiteit bouwen (technische toets), Binnenplanse Omgevingsplan activiteit (OPA) en Buitenplanse Omgevingsplanactiviteit (BOPA). Uiteraard wordt erop ingezet om in het volgende jaarverslag wel aantallen te kunnen geven.

Toezicht

Volgens de Omgevingswet is degene die iets laat (ver-)bouwen verantwoordelijk voor de kwaliteit van het realisatieproces en het eindresultaat. Hiermee is de verantwoordelijkheid door de wetgever neergelegd bij de opdrachtgever.

Wat nieuw is, is dat er nu voor gevolgklasse 1 bouwwerken een kwaliteitsborger tussen zit. De gemeente doet daar geen toezicht meer, maar is nog wel verantwoordelijke voor de handhaving. Bij gevolgklasse 2 en 3 is het nog als vanouds en voert de gemeente ook het toezicht uit.

De toezichthoudende en handhavende rol van de gemeente is vooral gericht op het publieke deel daarvan. Vandaar dat de focus in de VTHup-aanpak gericht is op de constructieve- en brandveiligheid.

Door te werken met digitaal toezicht is voor de aannemer en de gemeente op locatie inzichtelijk welke afwijkingen en controlepunten er zijn. Met een applicatie, die ook elders in het land wordt gebruikt, kan sneller met de uitvoerende partijen worden gecommuniceerd. In 2024 lag de prioriteit bij de onderwerpen in onderstaande tabel.

Te controleren onderwerp	Gecontroleerd	Gereed gemeld	Afgedaan
Constructieve- en brandveiligheid evenementen	10		-
Omgevingsvergunning bouwen	-	358	-
Vergunningen monumenten en beschermd stads- en dorpsgezicht	-	67	-
Sloopwerkzaamheden inclusief asbest	-	-	40

Constructieve veiligheid evenementen

In 2024 zijn er 10 evenementen gecontroleerd. Voorafgaand aan het evenement wordt tijdens de opbouw de eerste controle uitgevoerd, waarbij de mogelijke knelpunten worden besproken (constructieve veiligheid, te plaatsen brandblussers, nooduitgangen, calamiteitenroutes).

Bij de 2^e schouw van het evenemententerrein en na overleg met de organisatie zijn de knelpunten (meestal) verholpen. Tijdens een aantal controles is geconstateerd dat de calamiteitenroutes onvoldoende vrijgehouden werden van obstakels en/of onvoldoende breed waren. Ook de bereikbaarheid van droge blusleidingen en het vrijhouden van brandkranen is vaak niet op orde.

Omgevingsvergunningen voor de activiteit bouwen

In 2024 zijn er 358 omgevingsvergunningen voor de activiteit bouwen gereed gemeld, dit is minder dan de begrootte 425 omgevingsvergunningen. De oorzaak is dat in de 1^e helft van 2024 de aannemers in de wachtstand stonden in verband met de invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (WkB). Een groot deel van de nieuwbouw van het oprichten van woningen en utiliteitsbouw welke in gevolklasse 1 vallen zijn in het 2^e helft van 2024 gestart. In 2024 is er vaak bijgestuurd op de OPA (omgevingsplanactiviteit). Bij controles is gebleken dat er vaak buiten het bouwvlak wordt gebouwd en het vergunningsvrije deel gebruikt wordt waar dat niet is toegestaan.

Ook is er regelmatig overleg met de kwaliteitsborger met betrekking tot gelijkwaardigheid omdat er nog weinig ervaring is in de bouw met de invoering van de WkB en eisen uit het BBL.

In de uitvoering zijn de meest voorkomende aandachtspunten: het ontbreken van wapening op kritische plaatsen, onvoldoende hoofdwapening aanwezig, het onjuist toepassen van brandwerende materialen bij brandscheidingen en het doorvoeren van wijzigingen tijdens de bouw. Regelmatig is er vooroverleg voor aanvang van de bouw met de opdrachtgever/aannemer maar ook op de bouw wordt steeds vaker sturing gegeven. Vaak gaat het dan over het niet tijdig indienen van de constructieve berekeningen of dat deze onvoldoende zijn. Ook is er steeds minder kennis aanwezig op de bouw waardoor foute keuzes worden gemaakt omtrent constructieve veiligheid.

Monumenten en beschermd stads- en dorpsgezicht

In 2024 zijn 67 monumenten vergunningen voor activiteit bouwen aan een gemeentelijk en of rijksmonument gereed gemeld. In het VTHup 2024 is er uitgegaan van het gereed melden van 70 monumenten vergunningen. De uitkomst van de uitvoering ten opzichte van de ingeschatte prognose is 4% lager uitgevallen.

Dat de gereedmeldingen iets lager uitkomen dan geprognostiseerd komt doordat er nog niet met alle verleende monumentenvergunningen is begonnen en of de verleende vergunningen doorlopen naar het jaar 2025. Daarnaast is er ook aandacht uitgegaan naar het implementeren van de nieuwe omgevingswet, wat tijd vergt en ten koste gaat van toezicht op verleende monumenten vergunningen.

Door regelmatig inspecties uit te voeren en duidelijke informatie en richtlijnen te verstrekken, zorgen de inspecteurs ervoor dat restauraties en aanpassingen voldoen aan de wettelijke eisen, afgegeven vergunningen alsmede zorgvuldig worden uitgevoerd.

In 2024 was er in 5 gevallen sterke sturing nodig omdat er in afwijking van de verleende omgevingsvergunning werd gebouwd. Door het goed houden van toezicht is erger voorkomen en hebben er verschillende gesprekken plaatsgevonden wat heeft gezorgd voor het terugbrengen naar de verleende situatie.

Het voorkomen van overtredingen bij monumenten

Het toezicht van monumenten/beschermd stads- en of dorpsgezichten ziet toe op versterking van gevelcomposities, voegwerk, historische onderdelen, transformatie gevels en constructieve veiligheid en brandveiligheid monumentale delen. Met het houden van toezicht worden aannemers en eigenaren gewezen en meegenomen op het onderhouden en juist uitvoeren van werkzaamheden aan het monument en of beschermd stads en of dorpsgezicht. De waarde stelling en authenticiteit van een monumenten en of beschermd stads en of dorpsgezicht wordt hiermee gewaarborgd, waarbij de geschiedenis en hun karakter niet verloren gaat.

In 2024 is geconstateerd dat er 21 keer zonder monumentenvergunning is verbouwd en er zijn 8 mondelinge bouwstoppen opgelegd. De term bouwstop wordt veelal gebruikt om aan te geven dat bouwwerkzaamheden moeten worden stilgelegd. De aangehaalde 'mondelinge bouwstop' is feitelijk een afspraak tussen overtreder en gemeente. Wanneer de inspecteur (die de markt /aannemers veelal goed kent) ter plaatse de situatie uitleg heeft gegeven en het vertrouwen heeft dat een stillegging zal worden gerespecteerd, wordt niet gegrepen naar een formeel bestuursdwang besluit met financiële sanctie (op grond van de Ow en Awb), maar beperkt de stillegging tot een afspraak. In beide gevallen controleert de inspecteur regelmatig of de 'overtreder' zich aan de stillegging houdt. Daarnaast hebben er ook diverse gesprekken plaatsgevonden met monumenteneigenaren over het achterstallig onderhoud aangaande 17 casussen. In 3 gevallen was ondersteuning van de Eenheid Handhaving nodig om teloorgang te voorkomen.

Sloopwerkzaamheden, inclusief asbest

Hiervan is 90% administratief afgedaan en ligt het toezicht bij de Fumo. Bij de overige 10% zijn de slooplocaties bezocht. Er is in 2024 veel gesloopt in verband met de inbreidingsplannen en transformaties van bestaande kantoorgebouwen. Over een paar locaties hebben wij overlastmeldingen over geluid en trillingen ontvangen. De overlast wordt met de aannemer besproken en vaak ter plaatse opgelost.

4.2 BRANDVEILIGHEID

Het algemeen beeld is dat de bouwkundige voorzieningen steeds beter op orde zijn, maar dat met name het daadwerkelijke gebruik (nog) meer aandacht van de eigenaar en/of gebruiker nodig heeft. Het gaat dan vooral om het (aantoonbaar) onderhoud van de relevante installaties (onder andere brandmeldinstallaties), het gesloten houden van brandwerende deuren en het regelmatig houden van ontruimingsoefeningen op basis van een actueel ontruimingsplan. In onderstaande tabel is aangegeven waar in 2024 prioriteit aan is gegeven.

In onderstaande tabel wordt in de eerste twee kolommen aan de linkerkant weergegeven bij welke functies controles zijn uitgevoerd en hoe vaak dit heeft plaatsgevonden. In de andere kolommen worden de onderdelen en aantallen weergegeven, waar en hoe vaak het nodig was om maatregelen te treffen.

Functie	Aantal controles	Het voorkomen van brand	Treffen van bouwkundige voorzieningen	Verhelpen van gebreken of uitvoeren van onderhoud aan installaties	Verbeteren vluchtroutes	Onvoldoende kennis voor eisen brandveiligheid
Logiesfunctie	10	0	3	2	1	0
Basisscholen	3	0	2	0	0	0
Kinderdagverblijven	12	0	2	0	0	0
Woonfuncties met zorg	7	0	2	0	0	0
Bijeenkomstfunctie	13	0	2	0	3	0
Wonen boven winkels	32	-	12	-	-	12
Kamergewijze verhuur	19	0	0	29	3	0

Naleefgedrag tijdens reguliere fysieke controle bij 20 kamerverhuurpanden over de volgende onderdelen:

- brandwerende scheidingen niet op orde: 0x;
- gaslang (plaatsing in de buurt van hittebron en/of te oud 0x, stekkerdozen doorgelust 0x. Totaal 0x;
- brandveilig gebruik 0x
- vluchtwegen niet vrijhouden 3x;
- onderhoud CV-installatie onbekend: 10x, rookmelders ontbreken of functioneren niet goed: 9x, blusmiddelen ontbreken of niet onderhouden 10x. Totaal 29x.

Objecten die ook gecontroleerd zijn in 2024:

- noodopvangen;
- PI de Marwei;
- MCL.

Logiesfunctie

Van de 33 objecten zijn er 8 gecontroleerd en 2 hercontroles uitgevoerd. Bij 3 objecten was het nemen van (soms kleine) maatregelen noodzakelijk.

Basisscholen

Van de 65 objecten zijn er 3 fysiek gecontroleerd. Bij 2 objecten was het nemen van (soms kleine) maatregelen noodzakelijk.

Kinderdagverblijven

Van de 78 kinderdagverblijven zijn er 12 gecontroleerd. Bij 2 objecten was het nemen van (soms kleine) maatregelen noodzakelijk. Een verbeterpunt is het (inzicht in) het onderhoud van de installaties voor het veilig kunnen vluchten. In praktisch alle gevallen is men hierbij afhankelijk van de eigenaar/verhuurder van het pand.

Woonfuncties met zorg

Van de 37 woonfuncties (inclusief de kleinschalige) zijn er 7 gecontroleerd en 2 hercontroles uitgevoerd. Bij 2

objecten was het nemen van (soms kleine) maatregelen noodzakelijk. Meerdere objecten zijn de afgelopen jaren op basis van een inspectie voor het BGB-keurmerk voor brandveilig gebruik verbeterd. In verband met de jaarlijkse kosten voor het behoud van dit keurmerk heeft dit in bijna geen enkel geval geleid tot het uitreiken van een certificaat. Wel worden er in de lijn van dit keurmerk door de eigenaren/gebruikers nu zelf periodieke controles op de brandveiligheid uitgevoerd.

Bijeenkomstfunctie

Er zijn 10 objecten gecontroleerd en 3 hercontroles. Bij 5 objecten was het nemen van (soms kleine) maatregelen noodzakelijk.

Wonen boven winkels

Er zijn 32 objecten bezocht, waarvan 5 hercontroles zijn uitgevoerd. Van de 32 bezochte objecten waar boven gewoond wordt, waren 12 brandscheidingen niet in orde bevonden en worden inmiddels opgewaardeerd door de eigenaar. De controle richtte zich met name op de kwaliteit van de brandscheiding tussen winkel en woning(en) en het vluchten vanuit de woning(en).

Kamergewijze verhuur

Kamerverhuurpanden met 5 of meer kamers (ruim 200 stuks) horen een melding brandveilig gebruik te hebben en de planning is dat deze elke vier jaar door ons worden gecontroleerd. In verband met de beschikbare capaciteit en andere werkzaamheden hebben we in 2024 19 kamerverhuurpanden bezocht. 1 kamerverhuurpand was niet toegankelijk in verband met een inbeslagname, bij 7 kamerverhuurpanden was niemand aanwezig en van 11 kamerverhuurpanden het naleefgedrag bijgehouden kon worden, omdat hier constatering waren tijdens de uitgevoerde controle. Het betrof allemaal panden die vier jaar geleden ook al eens fysiek zijn bezocht.

Net als voorgaand jaar is de conclusie dat het naleefgedrag bij bewoners (jaarlijks veel verloop) te wensen overlaat. Hetzelfde geldt voor een respectabel deel van de verhuurders (bijvoorbeeld bij het onderhoud van blusmiddelen). Na constatering en schriftelijke bevestiging van die constatering pakken verhuurders de verbeterpunten meestal goed op en wordt de gemeente hierover geïnformeerd.

Project verbeteren brandveiligheid bestaande portiekflats

Naar aanleiding van enkele recente branden in portiekflats in Leeuwarden en elders in het land, heeft T&A in 2023 en 2024 gesprekken gevoerd en controles uitgevoerd met de eigenaren (vastgoed, woningbouwverenigingen en VvE's). De brandveiligheid van de bezochte bestaande portiekflats in de gemeente Leeuwarden, voldoen aan het niveau bestaande bouw Bouwbesluit 2012.

4.3 MILIEUBELASTENDE ACTIVITEITEN

Het gaat bij dit domein in hoofdzaak om de naleving van de milieuvoorschriften die van toepassing zijn op milieubelastende activiteiten die vallen onder het omgevingsplan en het BAL (Besluit Activiteiten Leefomgeving, hoofdstuk 3) en het toezicht op de naleving van de geluidsvoorschriften bij evenementen.

De milieubelastende activiteiten uit het omgevingsplan en die behoren tot de uitzondering op het BAL, worden aangemerkt als niet-basistaken. De basistaken zijn ondergebracht bij de FUMO

Voor milieubelastende activiteiten uit het omgevingsplan kan een informatieplicht gelden. Het is mogelijk om naast de regels uit het omgevingsplan, maatwerkvoorschriften op te leggen bij milieubelastende activiteiten uit het omgevingsplan.

Aantallen verstrekte adviezen, informatieplichten, afgehandelde meldingen en opgelegde maatwerkvoorschriften in 2024

Vergunningverlening	Aantallen 2024
Adviesprocedure milieu 2023	137
Milieutoetsen 2024	506
Informatieplicht milieubelastende activiteiten	17
Melding milieubelastende activiteiten	86
Evenementenadvies geluid	105
RO-advies milieu	43
Geluidhinder bedrijven	43
Advies evenement licht/natuur	65
Maatwerkvoorschriften opstellen	7

Aantallen controles, controleprojecten, ongewone voorvallen en gecontroleerde evenementen in 2024

Controleprojecten / evenementen	Aantallen 2024
Integrale controleprojecten gestart in 2024 inclusief hercontroles	62
Controle op milieubelastende activiteit, incl. hercontroles	17
Opleveringscontroles gestart in 2024	3
Controleprojecten n.a.v. klachten gestart in 2024	46
Deelcontroleprojecten (richten zich op een aspect)	20
Ongewone voorvallen	1
Energiebesparende maatregelen	236 brieven uitgedaan
Label C kantoorgebouwen	34 kantoorpanden voldoen aan label C 8 kantoren voldoen nog niet aan Label C 2 kantoren zijn vrijgesteld
Evenementen alleen Munisense	7
Evenementen met fysiek toezicht	12
Horecacontrole rondes	9

Toezicht milieubelastende activiteiten (voormalige inrichtingen)

In 2024 is naast de afhandeling van klachten over milieubelastende activiteiten en toezicht op de geluidsvoorschriften bij evenementen, met name ingezet op het 'schoon' overdragen van de dossiers aan de FUMO in verband met een uitbreiding van het basistakenpakket als gevolg van de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024.

Om de overdracht van data eenduidig uit te voeren, zijn tussen de FUMO en de deelnemers afspraken gemaakt. Onder andere mag de laatste controle niet langer geleden zijn dan 10 jaar of mag de laatste melding niet ouder zijn dan 5 jaar. Vanwege de overdracht van dossiers naar de FUMO zijn in 2024 37 integrale controleprojecten uitgevoerd. Daarnaast zijn nog eens 25 hercontroles uitgevoerd omdat bij de eerste controle één of meerdere tekortkomingen zijn geconstateerd.

Ongewone voorvallen

Als bij een bedrijf een ongewoon voorval plaatsvindt, moet dit zo snel als mogelijk gemeld worden bij het bevoegd gezag. Een ongewoon voorval is elke verstoring/afwijking van het reguliere proces en moet worden gemeld wanneer er milieugevolgen optreden of kunnen optreden. Tevens moet worden aangegeven welke maatregelen worden getroffen om schade te voorkomen/te beperken en wat wordt gedaan om herhaling te voorkomen.

In 2024 is 1 melding van een ongewoon voorval ontvangen en door ons afgehandeld. Dit betrof een lekkage van koudemiddel van de koelinstallatie bij een kantoor. Uiteindelijk is hier de hele koelinstallatie vervangen.

De melding en de vervolgstappen zijn doorgegeven aan de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Ernstige/bijzondere ongewone voorgevallen worden door de ILT gevolgd en de hieruit te trekken lessen worden benut voor de adviestaak.

Complexe/langlopende dossiers

Er zijn enkele complexe/langdurig lopende dossiers die meer tijd en capaciteit van de organisatie vragen dan gebruikelijk.

In 2024 zijn over vier horecagelegenheden/café's diverse meldingen over geluidsoverlast ingediend. Dit zijn langlopende trajecten. Naar aanleiding van meerdere overtredingen zijn aan deze café's al eerder lasten onder dwangsom opgelegd. Het constateren van een overtreding is echter lastig omdat de overlast zich niet altijd of op gezette tijden voordoet en toezichthouders niet altijd op pad zijn. Naast dit handhavingsmiddel wordt ook door middel van overleg met de exploitant en omwonenden geprobeerd de overlast te verminderen.

Bij een garagebedrijf zijn herhaalde en langlopende klachten over met name het laden en lossen van auto's. Hiervoor loopt een handhavingstraject, zijn maatwerkvoorschriften opgesteld en is met regelmaat gecontroleerd. Hierbij wordt geprobeerd om met alle partijen tot een werkbare oplossing te komen.

Over twee toko's (buitenlandse supermarkten) zijn een veelvoud aan overlastmeldingen ingediend. Naar aanleiding hiervan zijn er integrale controles uitgevoerd op het gebied van brandveiligheid en milieu. Daarnaast zijn er diverse overleggen geweest met de exploitanten om ervoor te zorgen dat de noodzakelijke aanpassingen worden uitgevoerd. Deze casussen vragen veel inzet en waar nodig wordt nauw samengewerkt tussen de verschillende handavingsdisciplines.

Geluidmetingen bij evenementen met en zonder toezicht

In 2024 zijn bij 19 evenementen geluidmetingen uitgevoerd. Afhankelijk van het type evenement en het naleefgedrag wordt een 'meekijk-account' voor de organisatie aangemaakt. Bij sommige evenementen wordt naast een 'meekijk-account' het geluid ook fysiek door toezichthouders gemonitord en wordt hierop toezicht gehouden.

Toezicht met aanwezigheid

In 2024 is bij 12 evenementen het geluid ook fysiek door toezichthouders gemonitord.

De systematiek van de geluidsmetingen is: Munisense monitort het geluid bij de podia en de referentiepunten 24 uur per dag gedurende het gehele festival. De toezichthouders hebben op elk gewenst moment inzicht in de meetgegevens van Munisense. Mocht er een overschrijding van de normen zijn, dan krijgen de toezichthouders daar een alert van. Zij gaan dan ter plaatse en gaan na waar het alert door veroorzaakt is. Als daartoe aanleiding is en handhavend moet worden opgetreden, worden geluidmetingen uitgevoerd met de Rion handmeter (klasse 1 geluidmeter).

Toezicht evenementen zonder fysieke aanwezigheid

Omdat fysiek toezicht voor alle evenementen niet mogelijk is, wordt bij evenementen met een goed naleefgedrag en waarbij geen toezichthouders aanwezig zijn, gebruik gemaakt van (vaste) geluidsmeters. Hiermee wordt een nog efficiëntere aanpak van toezicht gerealiseerd. Van de 19 evenementen die zijn gecontroleerd, is bij 7 evenementen waarbij geen toezichthouders aanwezig zijn, een 'meekijk-account' in het Munisense systeem aangeboden.

Constateringen

Bij een aantal evenementen is een waarschuwing afgegeven, omdat de geluidsnormen werden overschreden. Hieraan is gehoor gegeven door het geluidsniveau te verlagen.

Overlastmeldingen over evenementen worden zoveel als mogelijk meegenomen in de evaluatie van het betreffende evenement. Als tijdens een evenement één of meerdere overlastmeldingen worden ontvangen en toezichthouders fysiek aanwezig zijn, dan wordt hierop direct door hun actie ondernomen.

Energiebesparing bij bedrijven

Gemeentelijke inrichtingen

Als gemeente voldoen we aan de label C-verplichting voor kantoren. Dit houdt in dat alle kantoren groter dan 100 m² en in eigendom van de gemeente, in ieder geval energielabel C of beter hebben.

Label C-verplichting kantoorgebouwen

Per 1 januari 2023 geldt voor kantoren de energielabel C-verplichting. Bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) is een adressenlijst opgevraagd met adressen die mogelijk onder de label C-verplichting vielen. Deze lijst met 315 adressen is middels deskresearch nader geanalyseerd. Ruim 100 kantoren die na onderzoek mogelijk onder de label C-verplichting vielen hebben in 2021 een brief ontvangen. In de brief zijn kantooreigenaren verzocht contact op te nemen met de gemeente en zonodig actie te ondernemen om vóór 2023 tot minimaal label C te komen.

De MKB-energiecoach van de gemeente stond vervolgens klaar om kantooreigenaren te ondersteunen en ontzorgen bij het verduurzamingstraject. Begin 2022 hebben we een tweede- en eind 2022 een derde informerende brief gestuurd. Eind 2022 hadden we nog 55 kantoren >100m² in beeld die op dat moment niet voldeden aan de label C-plicht. Van de 55 kantoorgebouwen zijn 44 kantoren overgebleven die de verplichting hebben dat ze moeten voldoen aan label-C. Deze zijn allemaal gecontroleerd middels bedrijfsbezoeken en administratieve controles. Van de 44 kantoorgebouwen voldoen inmiddels 34 aan de energielabel C-verplichting. 8 kantoren voldoen nog niet en 2 kantoren zijn vrijgesteld.

Stimulerend toezicht energiebesparing bij bedrijven

Het toezicht en handhaving op de energie besparings-, informatie- en onderzoeksplichten worden met de aanpassing van de energiebesparingsplicht toegevoegd aan het basistakenpakket van de Omgevingsdiensten. De aanpassing is onderdeel van de regels onder de Omgevingswet. De FUMO is sinds 1 juli 2023 belast met de uitvoering van het toezicht op energiebesparende maatregelen in Friesland. In verband met voldoende tijd voor de implementatie van de wetswijziging is in Fryslân afgesproken om de uitvoeringstaken per 1 januari 2025 over te dragen aan de FUMO. In 2023 is een projectgroep gevormd vanuit gemeentelijke deelnemers en de FUMO. Ook Leeuwarden heeft deelgenomen aan deze werkgroep. Voor alle gemeentelijke deelnemers in Fryslân is een plan van aanpak opgesteld om de overdracht van de energietaken zo soepel mogelijk te laten verlopen. In 2024 is dit project verder uitgerold.

Voor de 2^e ronde hebben 372 bedrijven zich gemeld (tot en met 6 juni 2024). In december 2024 hebben wij nog brieven verstuurd naar bedrijven (527) uit de 1^e ronde informatieplicht (2019- 2023) om tot een zo volledig beeld/aantallen te komen, waarbij ‘achterblijvers’ erop zijn geattendeerd om alsnog een melding informatieplicht in te dienen..

De inventarisatie van de te overdragen energietaken en de overdracht van documentatie was een omvangrijke klus, maar het is gelukt om alle relevante dossiers tijdig over te dragen aan de FUMO.

4.4 BODEM

Sinds 1 januari 2022 worden de basistaken op asbest- en bodemgebied door de FUMO uitgevoerd. Het betreft hier net als bij de milieubelastende activiteiten, taken die verplicht bij een omgevingsdienst ondergebracht moeten worden. Hierover wordt door de omgevingsdienst over gerapporteerd in een Fryslânbreed jaarverslag.

Bij de inwerking treden van de Omgevingswet zijn er wijzigingen opgetreden in de soort meldingen. Naast toepassen en opslaan van grond is er ook sprake van informatieplicht, graven onder de interventiewaarde en graven boven de interventiewaarde, saneren en besluit bodemkwaliteit in combinatie met ontgroningen. De meldingen worden door een behandelend ambtenaar van Bodem middels een samenwerking in het systeem CLO doorgezet naar de FUMO. Inclusief een ontvangstbevestiging en publicatie. Na inhoudelijk goedkeuring door de FUMO wordt de samenwerking en zaak weer gesloten.

Daarnaast wordt door de komst van de OW strenger gecontroleerd op het bezit van een vooronderzoek. Voorheen werd er minder aandacht aan geschonken, nu is het verplicht om een vooronderzoek uit te voeren alvorens grondwerkzaamheden uit te voeren. Dit heeft geleid tot een hogere werkdruk bij de gemeente zelf, eigen projecten moeten worden voorzien van actueel bewijsmateriaal (vooronderzoeken, milieuverklaringen) aangaande de bodemkwaliteit.

Wet Bodembescherming-Overgangsrecht

Locaties met bestaande verontreinigingen welke voor het inwerking treden van de omgevingswet zijn beschikt (op ernst en urgentie, instemming saneringsplan) vallen onder het overgangsrecht. Indien op deze locaties graafwerkzaamheden en/ of sanerende handelingen worden uitgevoerd worden deze onder de WBB-wet en regelgeving afgehandeld. Gemeente Leeuwarden is hierbij het bevoegd gezag. Vanwege de DVO heeft de FUMO deze plustaken in het jaar 2024 nog afgehandeld. In 2025 voert gemeente Leeuwarden deze taken weer uit, behalve de toezichthoudende taak.

De inspanning geleverd door de gemeente:

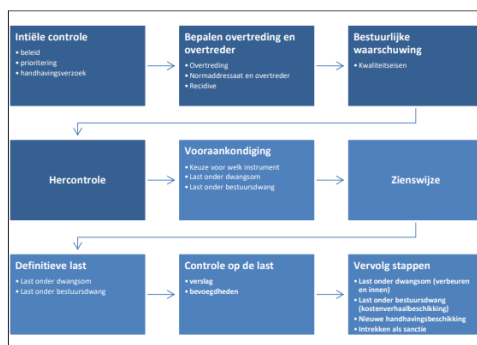
	Werkelijk aantal
Meldingen bodem – Aantal zaken welke hebben geleid tot een samenwerking	275
Vooronderzoeken	73
Milieuverklaring	13

4.5 BESTUURSRECHTELIJKE HANDHAVING EN OVERLASTMELDINGEN

Bouwtoezicht en brandveiligheid

Het team Toezicht en Advies, Bouw en Milieu houdt toezicht op de naleving van de verleende omgevingsvergunningen. Het team heeft als kerntaak ervoor te zorgen dat bouw-, sloop- en gebruiksactiviteiten in overeenstemming zijn met de geldende wet- en regelgeving. Het team signaleert zelf, maar handelt ook meldingen en verzoeken af die verband houden met bouwen zonder of in afwijking van een vergunning, het strijdig gebruik van bedrijfspanden en woningen of brandonveilig gebruik daarvan, achterstallig onderhoud, monumenten en klachten over stookoverlast. Een melding kan ook de start vormen van juridische vervolgacties. De gemeente is namelijk op grond van de Omgevingswet en de geldende uitspraak niet enkel bevoegd maar zelfs verplicht om tot handhaving over te gaan bij vaststelling van een overtreding van wet- en regelgeving. Dit wordt de beginselplicht tot handhaving genoemd. De wijze waarop invulling wordt gegeven aan deze beginselplicht is niet vast omlijnd, echter volgt de gemeente de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO) en bijbehorende leidraad handhavingsacties en begunstigingstermijnen. De praktijk leert dat over het algemeen overtreders het niet laten aankomen op een definitieve last en veelal eerder gevolg aan het ongedaan maken van de overtreding.

In voorkomende gevallen wordt met overtreders het gesprek aangegaan om tot een constructieve oplossing te komen, zonder de inzet van juridische procedures. Tijdens dergelijke gesprekken krijgen overtreders duidelijke uitleg over de overtreding, de relevante wet- en regelgeving, en hoe ze de situatie binnen een redelijke termijn kunnen (laten) herstellen. Het doel is afspraken te maken die leiden tot het ongedaan maken van de strijdige situatie.

Stillegging

De bouwinspecteurs houden toezicht op de naleving van bouwregelgeving en kunnen werkzaamheden stilleggen wanneer er zonder vergunning wordt gebouwd, afgeweken wordt van een verleende omgevingsvergunning, of wanneer niet wordt voldaan het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). Zodra een inspecteur ongeoorloofde activiteiten constateert en een oplossing niet meteen mogelijk blijkt, kan hij aankondigen dat de bouw moet worden stilgelegd. Dit is feitelijk een afspraak tussen de overtreder en de gemeente. Het doel hiervan is de situatie tijdelijk te pauzeren, zodat wordt voorkomen dat de illegale situatie verder escaleert. Daarnaast wordt voorkomen dat de 'overtreder' extra kosten moet maken voor het aanpassen van het bouwwerk aan de geldende regels, of in het uiterste geval het afbreken van het bouwwerk. Om ervoor te zorgen dat de bouwwerkzaamheden worden stopgezet, kan een last onder dwangsom worden opgelegd. In dit besluit wordt nauwkeurig toegelicht waarom de werkzaamheden zijn stilgelegd en welke stappen van de overtreder worden verwacht om de stillegging op te heffen. Ook wordt aangegeven welk bedrag wordt verbeurd als toch wordt doorgebouwd. Van de dwangsom moet een dusdanige prikkel uitgaan dat verder bouwen wordt voorkomen. Om dit te bereiken wordt de hoogte van het dwangsombedrag afgestemd op de dan voorliggende situatie.

Als de inspecteur er vertrouwen in heeft dat de stillegging zal worden nageleefd, kan ervoor gekozen worden om geen dwangsom op te leggen en blijft het bij een afspraak, welke schriftelijk wordt bevestigd. In beide situaties voert de inspecteur regelmatig controles uit om na te gaan of de stillegging wordt gerespecteerd. In 2024 is het 15 keer voorgekomen dat er afspraken zijn gemaakt tussen de gemeente en overtreders om de bouwwerkzaamheden stil te leggen. In 3 gevallen is gekozen om een last onder dwangsom op te leggen.

Extra aandacht

Onrechtmatig gebruik

De opsporing van en handhaving op onrechtmatig gebruik van bedrijfspanden en woningen, is een belangrijke taak van de gemeente en draagt bij aan een veilige en leefbare leefomgeving. Veel voorkomende vormen van onrechtmatig gebruik zijn de huisvesting van arbeidsmigranten en studenten. Bedrijfspanden of woningen worden verhuurd zonder de vereiste vergunningen, in afwijking van de juiste vergunning(en) of onder onveilige

omstandigheden. Het ongedaan maken van deze situaties vergt (herhaaldelijke) controles die gevolgd worden door (juridische) correspondentie. Duidelijke communicatie met de betrokken partijen, zorgvuldige documentatie van bevindingen en het nemen van gerichte maatregelen zijn noodzakelijk om deze overtredingen te corrigeren.

Aantasting monumenten

De gemeente is geconfronteerd met enkele ongewenste situaties bij, in, op of aan (rijks)monumenten. Geconstateerd is dat op diverse plaatsen in de gemeente (rijks)monumenten, zonder de vereiste omgevingsvergunningen, zijn verbouwd en / of gewijzigd waarbij in een enkel geval ook de monumentale waarden ernstig zijn aangetast, ontsierd en /of in gevaar zijn gebracht. Hiertegen is passend opgetreden door de inzet van bestuursrechtelijke maatregelen om verdere aantasting van deze (rijks)monumenten te voorkomen. Tevens is in samenspraak met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed gewerkt aan het legaliseren van een situatie, waarbij de monumentale waarden in het bouwwerk behouden zijn gebleven. Toezicht en handhaving op (rijks)monumenten is van groot van belang, aangezien deze een essentieel onderdeel vormen van het historisch en cultureel erfgoed. Door in te zetten op handhaving en het werken met omgevingsvergunningen, wordt ervoor gezorgd dat eventuele aanpassingen op een professionele en verantwoordelijke manier worden uitgevoerd, met respect voor de historische context van het gebouw. Bij 10 monumenten is achterstallig onderhoud geconstateerd waarbij ambtelijk optreden nodig was. Dit om gevaar van versterking aan de monumentale waarden en of onomkeerbare schade te voorkomen. In 5 gevallen ging het om versterking van een rijksmonument.

Stookoverlast

Gedurende het stookseizoen (oktober tot april) ontvangt de gemeente meldingen maar ook verzoeken om handhaving over rook en stookoverlast bij particuliere huishoudens. Het is voor gemeenten lastig concreet op te treden tegen gevallen waar overlast als gevolg van houtstook wordt ervaren. Door het ontbreken van adequate landelijke regelgeving blijft dit een moeizaam onderwerp. Wat Leeuwarden actief doet, is de inwoners voorlichten, middels publicaties in huis-aan-huis bladen, dorps- en wijkkranten en op de website. Houtstook wordt ontraden, omdat het niet duurzaam, niet gezond en slecht voor het milieu is. Leeuwarden neemt deel aan het Schone Lucht Akkoord. In 2023 is daarom Stookwijzer.nl opengesteld voor meldingen. Het aantal meldingen is daardoor toegenomen, maar die meldingen zijn niet altijd goed bruikbaar. De meldingen van stookwijzer.nl worden gebruikt samen met meldingen die op andere manieren binnenkomen om te bekijken waar locaties zijn die bij herhaling in meldingen worden genoemd.

Stalen gasleidingen

In 2024 hebben er gemeentebreed controles van gasleidingen plaatsgevonden. Er zijn verschillende woningen in het Vossenparkgebied bezocht. Naast het vossenparkgebied is het gebied Aldlân opnieuw bezocht voor hercontroles. Ongeveer de helft van de particulieren die zijn bezocht, geven aan dat de stalen gasleidingen zijn gecontroleerd en/of vervangen te hebben naar aanleiding van de informatiefolder 'Gasleidingen' die in januari 2024 is verspreid. In 2024 is dan ook wederom geconstateerd dat het project gasleidingen aandacht blijft vragen en nodig is om gemeente breed bewustwording te creëren.

Bezwaar en beroepsprocedures

De taak om regels te handhaven kan leiden tot handhavingsbesluiten zoals dwangsommen, invorderingsbesluiten of bestuursdwang. Daarnaast worden besluiten genomen op handhavingsverzoeken van inwoners/bedrijven. Dit

betekent dat de gemeente verzocht kan worden om op te treden tegen een overtreding. Deze verzoeken kunnen worden toegewezen (en handhavend optreden) of afgewezen (geen actie ondernemen). De keuze wel of niet te handhaven dient vanzelfsprekend gemotiveerd te gebeuren. Niet iedereen is het eens met deze beslissingen en daarom biedt de Algemene wet bestuursrecht de mogelijkheid om bezwaar te maken tegen

handhavingsbesluiten. In 2024 is 24 keer bezwaar aangetekend.

Behandeling bezwaren	2024
Ingediend	24 (2 maal ontheffing geluid)
Gegrond	1
Deels gegrond, deels ongegrond	1
Ongegrond	2
Ongegrond met herstel van gebreken	5
Ingetrokken	10 (2 maal ontheffing geluid)
Doorgezonden naar Rechtbank	2
Kennelijk niet-ontvankelijk	1
Nog in behandeling	2
Totaal	24

Indien het bezwaar niet wordt gehonoreerd, kan in beroep en hoger beroep worden aangetekend. Dit zijn extra mogelijkheden om het besluit aan te vechten en te laten en te laten toetsen aan wet- en regelgeving. De rechtbank Noord Nederland heeft drie beroepen tegen handhavingsbesluiten behandeld, waarvan één beroep gegrond is verklaard en de andere ongegrond. Het ingestelde hoger beroep tegen een last onder dwangsom om bouwwerken te verwijderen en verwijderd te houden is ongegrond verklaard.

Inrichting gebonden milieutoezicht

Handhavingssituaties/dwangsommen

In 2024 is drie keer een last onder dwangsom opgelegd. Bij een horecabedrijf als gevolg van het meermaals overtreden van de geluidsvoorschriften, bij een 'toko' vanwege het overtreden van voorschriften die betrekking hebben op afval, afvalwater en installaties en bij een kringloopwinkel als gevolg van het overtreden van de voorschriften die betrekking hebben op afval.

Handhaving	Aantal
Dwangsommen	3
Invorderingstrajecten	0
Behandeling bezwaarschriften ontheffingen geluid	4
Behandeling bezwaarschriften covergisting	2
Behandeling bezwaarschrift compostering van groen afval	1

In totaal hebben we 324 overlast meldingen ontvangen in 2024. Dat zijn er 120 meer dan vorig jaar. Deze meldingen hebben veelal betrekking op afval, geluidsoverlast vanuit horecagelegenheden, installaties van inrichtingen en geuroverlast door bakdampen. Naar aanleiding hiervan zijn 46 controletrajecten opgestart. Signalen, het systeem dat gebruikt wordt om (overlast)meldingen in te dienen, categoriseert automatisch aan de hand van de ingegeven melding door burgers. Hierdoor kan het zijn dat meldingen niet altijd in de juiste categorie worden ingedeeld.

Meldingen	Aantal (vanaf 1 juni t/m 31 december 2023)
Geluidsoverlast	250
Geluidsoverlast horeca en evenementen	30
Luchtkwaliteit	24
Afvaldumping	20
Totaal	324

Na de melding volgt indien nodig een controlebezoek en krijgt de melder een terugkoppeling over onze bevindingen en het vervolg. Controles worden regelmatig uitgevoerd buiten kantoortijden omdat overlastsituaties juist dan plaatsvinden. Meldingen over geluidsoverlast van koelmotoren en warmtepompen zijn vaak complex en vergen veel meer tijd. Hierbij moet, al naar gelang de vraag en de weersomstandigheden, onder andere rekening worden gehouden met het niet gelijktijdig in werking zijn van installaties, zodat er verschillende geluidsniveaus kunnen optreden. Als gevolg hiervan zijn deze trajecten vaak lang, wat tot gevolg heeft dat het lastiger wordt om gezamenlijk tot een goede oplossing te komen.

5. FYSIEKE OPENBARE RUIMTE, BIJZONDERE WETTEN EN VEILIGHEID

5.1 Inleiding

De taken die door de Eenheid Handhaving worden uitgevoerd, vloeien voort uit verschillende door de raad vastgestelde beleidskaders, zoals de Veiligheidsagenda 2023-2026, Goed Terecht in Leeuwarden, het Beleidskader Mobiliteit en het Programma Binnenstad. Met gerichte inzet van toezicht en handhaving heeft de Eenheid Handhaving een bijdrage geleverd aan het realiseren van doelstellingen en ambities uit deze beleidskaders en hiermee aan een leefbaar en veilig Leeuwarden.

Ook de capaciteit voor toezicht en handhaving vloeit voort uit deze beleidskaders. De handhavingscapaciteit is per beleidsthema beschikbaar gesteld en moet – in beginsel – ook voor dat thema worden ingezet. In de bijlage is een tabel opgenomen waarin de handhavingscapaciteit per thema in de afgelopen jaren is uiteengezet. Alleen in uitzonderlijke situaties, zoals crises of rampen, kan van dit uitgangspunt worden afgeweken. In 2024 heeft zich zo'n situatie niet voorgedaan. De prioritering van taken is vooraf met de betrokken beleidsafdeling afgestemd en is vastgelegd in het VTHup 2024. De uitvoering van toezicht en handhaving is gebaseerd op dit handhavingsuitvoeringsprogramma.

In dit jaarverslag blikken wij per onderdeel terug. We verantwoorden onze inzet en delen handhavingsresultaten. Afwijkingen van het VTHup 2024 zullen wij per onderdeel toelichten.

5.2 Handhavingscapaciteit

In de inleiding van hoofdstuk 6 van het VTHup 2024 staat vermeld dat de handhavingscapaciteit onder druk staat, doordat het takenpakket is verruimd en meer inzet wordt gevraagd op de verschillende onderdelen. In 2024 is de handhavingscapaciteit verder onder druk komen te staan. Een deel hiervan is opgevangen met incidentele middelen die vanaf 2023 door het huidige college ter beschikking zijn gesteld. De belangrijkste oorzaken lichten we hieronder toe.

Meldingen bij gemeente en politie

Het aantal meldingen dat bij de gemeente Leeuwarden is gemaakt met betrekking tot overlast in de openbare ruimte is ten opzichte van 2023 toegenomen van 6.367 tot 8.161. We vermoeden dat de stijging van het aantal meldingen voortkomt uit het feit dat het makkelijker is geworden om een melding te maken (sinds juli 2023) en dat inwoners en ondernemers sneller naar de gemeente kijken voor een oplossing.

Het systeem maakt het nog niet mogelijk om per thema het exacte aantal meldingen weer te geven. In dit jaarverslag vermelden wij daarom – anders dan voorgaande jaren – niet het aantal meldingen per thema. Met de kerngroep Signalen werken wij aan het verder optimaliseren van de inrichting van het systeem.

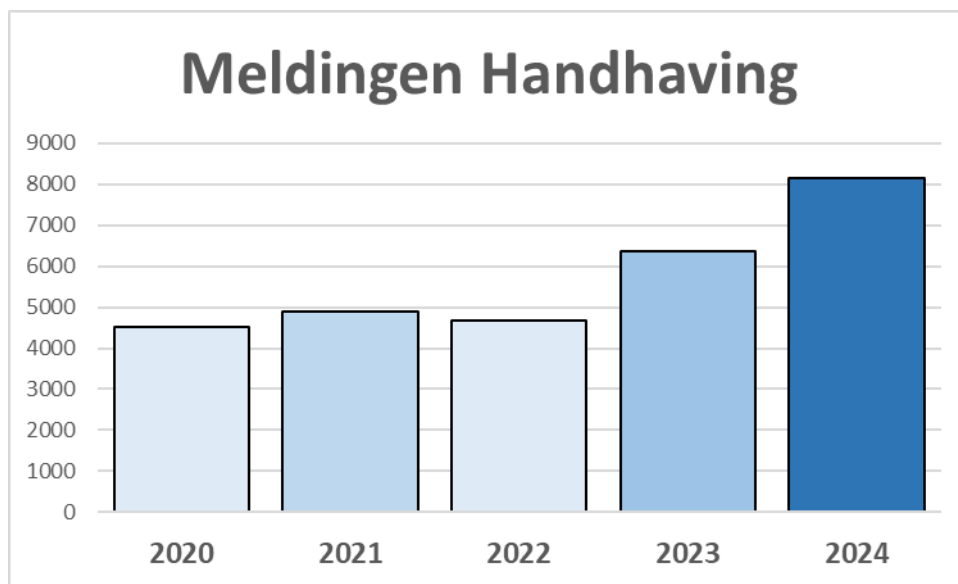
Wel kan worden aangegeven dat het aantal meldingen op alle thema's is toegenomen. De stijging van het aantal meldingen over parkeerexcessen (kampeervoertuigen en aanhangers die langer op de weg geparkeerd staan dan is toegestaan) is opvallend.

Om de meldingen zo efficiënt en effectief mogelijk op te pakken, zijn hiervoor meldingendiensten ingepland. Bij aanvang van de meldingendienst kijkt de integraal handhaver welke openstaande meldingen in het systeem staan en beoordeelt hij de meldingen. Zo kunnen spoedmeldingen zo snel mogelijk worden opgepakt en meldingen geclusterd worden afgedaan, bijvoorbeeld op onderwerp of locatie.

Het afhandelen van een melding kost gemiddeld genomen één uur. Dit betekent dat in 2024 zo'n 1,5 FTE extra capaciteit is ingezet om de meldingen af te handelen. De capaciteit voor het afhandelen van meldingen is ten koste gegaan van het reguliere toezicht, zoals afgesproken in het VTHup 2024 en is evenredig ten laste gekomen van de verschillende onderdelen.

Om de kwaliteit van afhandeling te vergroten, is een aantal integraal handhavers door een communicatiebureau getraind in het afhandelen van meldingen. Deze integraal handhavers coachen en ondersteunen het team bij het afhandelen van meldingen.

Ook bij de politie komen overlastmeldingen binnen. De politie zet deze meldingen steeds vaker door naar de integraal handhavers van de Eenheid Handhaving. Het exacte aantal is niet in beeld, maar de inschatting is dat het hierbij gaat om zo'n 500 meldingen.

Leeuwarden is ambitieus en groeit

Leeuwarden investeert in de fysieke leefomgeving. Zo zijn er onder het Programma Binnenstad verschillende projecten uitgerold die de kwaliteit van de binnenstad verhogen. Deze ontwikkelingen vragen meer inzet vanuit de Eenheid Handhaving, bijvoorbeeld bij het voorkomen en aanpakken van overlast op het grasveld bij de Waag en de handhaving van de autoluwe binnenstad. Ook het aantal locaties waar inzet nodig is, is gegroeid. Zo zijn er in 2024 twee nieuwe locaties voor het aanleggen van pleziervaartuigen gerealiseerd: Langesân en Camminghaburen.

De capaciteit voor toezicht en handhaving is niet (volledig) meegegroeid. Dit betekent dat de extra inzet die is gepleegd heeft geleid tot verdunning van de inzet, zoals is afgesproken in het VTHup 2024. Met verdunning wordt bedoeld dat handhavingstaken zijn opgepakt, maar meer verspreid in tijd en over locaties zijn uitgevoerd. Verdunning kan een negatief effect hebben op het naleefgedrag, de preventieve werking van toezicht en handhaving ondermijnen en ertoe leiden dat het vertrouwen in de gemeente afneemt. Ondanks deze risico's is gekozen om de capaciteit zo breed mogelijk in te zetten, zodat meer thema's en gebieden aandacht kregen, weliswaar in mindere mate. Daarbij is geprobeerd de inzet zo goed mogelijk te prioriteren om de negatieve effecten te beperken.

Veiligheid en leefbaarheid

Actieve handhaving zorgt ervoor dat regels niet alleen op papier staan, maar ook worden nageleefd. Dat draagt direct bij aan het gevoel van veiligheid en de leefbaarheid van buurten. Mensen voelen zich prettiger in een omgeving waar overlast snel wordt aangepakt.

Gelijke behandeling

Handhaving zorgt voor duidelijkheid en eerlijkheid: voor iedereen gelden dezelfde regels. Of het nu gaat om milieuregels of gedrag in de openbare ruimte – wie zich niet aan de afspraken houdt, moet daarop worden aangesproken.

Preventie van escalatie

Door vroegtijdig in te grijpen voorkomt handhaving dat kleine problemen uitgroeien tot grote. Een buurt waar jongeren overlast veroorzaken, kan zonder aanpak snel verloederen, terwijl tijdige gesprekken of boetes juist gedragsverandering kunnen stimuleren.

Vertrouwen in de overheid

Als inwoners zien dat overtredingen worden aangepakt, groeit het vertrouwen in de gemeente en de politie. Andersom geldt ook: bij te weinig toezicht ontstaat het gevoel dat “alles maar kan” – en dat ondermijnt het gezag.

Terugtrekkende politie

De afgelopen jaren is er in Nederland steeds meer sprake van een terugtrekkende politie. Dit houdt in dat politieagenten niet altijd fysiek aanwezig zijn in bepaalde wijken of straten. De belangrijkste oorzaken voor deze terugtrekking zijn een verschuiving van het werk van de politie en een tekort aan politiemensen.

Ook in Leeuwarden merken we de effecten van de terugtrekkende politie. Taken zoals parkeerhandhaving in de wijken en dorpen worden meer en meer overgelaten aan de gemeente en de politie is niet altijd in staat om capaciteit te leveren voor het Toezichtmodel binnenstad.

5.3 Fysieke openbare ruimte

Verkeer

het VTHup 2024 zijn de volgende speerpunten vastgesteld op het gebied van verkeer: autoluwe binnenstad, inzet scanwagens, foutparkeren op de pleinen en pijpen, rechtmatig gebruik van parkeerplaatsen in de binnenstad en fietsen in voetgangersgebied.

Autoluwe binnenstad

Begin 2024 is het Uitvoeringsprogramma Binnenstad, waarin het project Autoluwe Binnenstad is opgenomen, vastgesteld door de raad. Daarbij is ook het benodigde budget voor camerahandhaving in de autoluwe binnenstad beschikbaar gesteld.

Vanuit de Eenheid Handhaving zijn wij actief betrokken geweest bij de aanbestedingsprocedure. Ook de implementatie van het cameratoezicht vergde de nodige inzet, zoals afstemming met het Openbaar Ministerie, het inregelen van systemen, het opstellen van waarschuwingsbrieven en het opleiden van integraal handhavers. Dit heeft ertoe geleid dat begin 2025 gestart kon worden met het versturen van waarschuwingsbrieven.

Inzet scanwagens en parkeren binnenstad

Met de inzet van de scanwagens kan op basis van een kentekenscan worden gecontroleerd of een voertuig beschikt over een geldige vergunning of dat de verschuldigde parkeerbelasting is voldaan. Net als in 2023 is in 2024 gewerkt met opvolgers van de scanwagens. Wanneer de scanwagen een signaal afgeeft dat een voertuig mogelijk niet aan de regels voldoet, beoordeelt een integraal handhaver ter plaatse altijd de situatie. Dit was nodig omdat de software nog niet volledig betrouwbaar was.

De scanwagen maakt parkeercontroles effectiever en efficiënter, doordat een groter gebied frequenter kan worden gecontroleerd. In de praktijk werkt de scanwagen steeds beter, maar er zijn nog enkele verbeterpunten. Helaas konden we ook in 2024 door softwareproblemen de scanwagen niet altijd optimaal inzetten. Vanuit de Eenheid Handhaving is actief bijgedragen aan het oplossen van deze problemen. De uitgevallen parkeerdiensten met de scanwagen zijn zoveel mogelijk opgevangen door reguliere verkeerscontroles.

Foutparkeren en fietsen in voetgangersgebied

In 2024 is actief opgetreden tegen foutparkeren op de pleinen en pijpen in de binnenstad. Daarnaast is ook gehandhaafd op fietsen in het voetgangersgebied, onder meer in de Prinsentuin. Integraal handhavers traden bij overtredingen op door te informeren, waarschuwen of het opleggen van bestuurlijke strafbeschikkingen (Wet Mulder).

Toename meldingen over verkeer- en parkeeroverlast

Al jarenlang geldt de afspraak dat de Eenheid Handhaving optreedt tegen verkeer- en parkeeroverlast in de binnenstad en de gebieden waar een parkeerregime geldt (onder andere in Grou). Buiten deze gebieden ligt het toezicht en de handhaving in principe bij de politie. Meldingen over verkeer- en parkeeroverlast worden – ongeacht het gebied – opgepakt door de Eenheid Handhaving. In 2024 zagen we een toename van het aantal meldingen over parkeerexcessen, zoals het parkeren van caravans en autowrakken. Ook politie doet vaker een beroep op de gemeente en zet daarbij meldingen over verkeer- en parkeeroverlast naar ons door.

Los van de inzet die dat vraagt zien we een tendens dat het aantal meldingen over verkeer- en parkeeroverlast stijgt door een hogere parkeerdruk in de wijken en dorpen.

Deze toename heeft veel inzet gevraagd van de Eenheid Handhaving. Dit hebben we deels kunnen opvangen doordat in 2024 een aantal juniorhandhavers in hun inwerktraject veelal zijn ingezet op de controle van het parkeerregime.

Inzet bestuursrechtelijke handhaving parkeerexcessen

Meldingen over parkeeroverlast worden in eerste instantie opgepakt door de integraal handhavers of de inspecteur buitenruimte. De eerste inzet is gericht op het informeel oplossen van het probleem, bijvoorbeeld door het uitleggen van de regels en het verzoek om het overlastgevende voertuig te verplaatsen.

Sinds eind 2023 is extra ingezet op bestuursrechtelijke handhaving. Door deze extra inzet en de toename van het aantal meldingen is het aantal zaken dat in 2024 via bestuursrechtelijke handhaving is opgepakt meer dan verdubbeld ten opzichte van het voorgaande jaar. Het bestuursrechtelijk optreden vindt plaats op grond van de Algemene wet bestuursrecht, de Algemene Plaatselijke Verordening Leeuwarden (APVL) en de Wegsleepregeling.

Parkeerregime

De gemeente Leeuwarden heeft verschillende maatregelen genomen om autoparkeren in de openbare ruimte te reguleren: betaald parkeren (fiscaal), parkeren voor vergunninghouders en blauwe zone. De Eenheid Handhaving heeft in 2024 proactief gecontroleerd op naleving van deze regimes.

Handhaving parkeerregime		Aantal 2023	Aantal 2024
Fiscale naheffingen		7256	6253
Boete (bestuurlijke strafbeschikking Wet Mulder)	Blauwe zone	1707	2953
	Vergunningplicht	Niet geregistreerd	1147

Parkeerovertredingen

De Eenheid Handhaving treedt ook handhavend op bij foutparkeren, bijvoorbeeld parkeren op een invalidenparkeerplaats zonder geldige gehandicaptenparkeerkaart en parkeren op de stoep. De inzet hierop is – zoals ook vastgelegd in het Uitvoeringsprogramma 2024 – beperkt tot het gebied waar controle op het parkeerregime is uitgevoerd. Alleen op basis van meldingen en/of bij excessen is buiten dit gebied opgetreden

Handhaving parkeerovertreding	Aantal 2023	Aantal 2024
Boete (bestuurlijke strafbeschikking Wet Mulder)	147	209

Parkeerexcessen en wegsleepregeling

Bij overtredingen van de APVL (hoofdstuk 5, afdeling 1: parkeerexcessen en stopverbod) en de uitvoering van de Wegsleepregeling wordt een bestuursrechtelijke sanctie opgelegd.

In 2024 zagen we een verdere toename van het aantal meldingen over auto's die langere tijd een parkeerplaats bezet houden. Steeds vaker zijn deze auto's niet meer verzekerd en/of is de APK verlopen. Het langdurig bezet houden van een openbare parkeerplaats kan leiden tot irritatie in de omgeving, zeker op locaties waar de parkeerdruk hoger is, en tot aantasting van het straatbeeld. In deze situaties kan alleen handhavend worden opgetreden als er sprake is van een autowrak of defect voertuig. Of dit het geval is, is echter niet eenvoudig vast te stellen. In de regelgeving is dit niet uitgewerkt en ook de vaste rechtspraak biedt nauwelijks aanknopingspunten. Deze complexe situatie vroeg in 2024 om een terughoudende en zorgvuldige handhavingsaanpak.

Doordat er vaker handhavend is opgetreden, is er een groter beslag gelegd op de opslagcapaciteit. Dit heeft er in 2024 toe geleid dat zaken soms niet accuut konden worden opgepakt tot er weer ruimte was op de opslaglocatie. Er lopen gesprekken met Inrichting Beheer en Buitenruimte (hierna: IBB) en Vastgoed over uitbreiding van de opslagcapaciteit.

Overtreding	Besluit	Aantal 2023	Aantal 2024
Voertuigenwrakken (artikel 5:5 APV) en defecte voertuigen (artikel 5:4 APV)	Voornemen last onder bestuursdwang	1	5
	Besluit last onder bestuursdwang	2	14
Caravans, aanhangers ed. (artikel 5:6 APV)	Voornemen last onder bestuursdwang	1	2
	Besluit last onder bestuursdwang	12	32
Wegsleepregeling	Besluit last onder bestuursdwang	18	39

Bezwaar en beroep

Tegen de hiervoor genoemde besluiten kan bezwaar worden gemaakt. In 2024 is vijf keer bezwaar gemaakt tegen een besluit tot last onder bestuursdwang met betrekking tot de uitvoering van de Wegsleepregeling. Drie bezwaren zijn ingetrokken na informeel contact. Twee bezwaren zijn ingetrokken omdat besloten is de kosten die gemaakt zijn voor het wegslepen van het voertuig niet te verhalen op de houder van het voertuig. In één geval kon de houder van het voertuig aantonen dat zijn auto al geparkeerd stond op een locatie voordat het tijdelijke parkeerverbod werd bekendgemaakt door het plaatsen van borden, en in het andere geval was er sprake van onduidelijke bebording.

Fietsparkeren

In 2024 is de inzet geïntensiveerd door vaker controles uit te voeren. De prioriteit lag hierbij op het stationsgebied, en dan specifiek op de fietsenstalling aan zowel de achter- als de voorzijde van het stationsgebouw. Deze controles hebben bijgedragen aan het vergroten van het naleefgedrag. Op de hiervoor genoemde locaties werden in de loop van 2024 steeds minder overtredingen geconstateerd. Hierop is met de betrokken beleidsafdeling afgesproken het controlegebied uit te breiden en ook het gebied aan de andere kant van het stationsgebouw mee te nemen, met ingang van 2025.

Overtreding	Aantal 2023	Aantal 2024
Foutief gestald	Totaal 2424	2573
Weesfietsen		704
Fietswrakken		77

Bezwaar en beroep

Tegen het besluit om een fiets te verwijderen kan bezwaar worden gemaakt. In 2024 is veertien keer bezwaar gemaakt. Negen bezwaren zijn ingetrokken na informeel contact of na intrekking van het bestreden besluit. Vijf bezwaren zijn voorgelegd aan de bezwarencommissie. De bezwarencommissie heeft in vier zaken geadviseerd de bezwaren ongegrond te verklaren en heeft in één zaak geadviseerd het bezwaar gegrond te verklaren. Deze adviezen zijn door het college overgenomen.

Verkeersovertredingen

De Eenheid Handhaving heeft een beperkte bevoegdheid en een beperkte taak op het gebied van verkeerscontrole. De inzet op dit onderdeel heeft met name plaatsgevonden in de binnenstad.

Medio 2024 zijn de bevoegdheden van de buitengewoon opsporingsambtenaren (hierna: boa) van Domein I Openbare Ruimte uitgebreid op het gebied van verkeershandhaving. Sindsdien mogen zij – onder bepaalde voorwaarden – optreden tegen het negeren van rood licht door voetgangers en fietsers, evenals tegen het gebruik van een telefoon tijdens het fietsen. In 2024 is hier geen inzet op gepleegd.

Verkeersovertredingen	Aantal 2023	Aantal 2024
-----------------------	-------------	-------------

Fietsen in voetgangersgebied (binnenstad en Prinsentuin)	11	29
Inrijdbeperking, onder andere autoluwe binnenstad en venstertijden (fysieke controle)	198	482
Inrijdbeperking Ruiterskwartier (middels camerahandhaving)	3530	2376
Overige	1642	2390

Afval

De Eenheid Handhaving heeft zich samen met de buitendienst en Omrin ingezet voor een schoon Leeuwarden. De inzet was, net als in voorgaande jaren, met name gericht op het tegengaan van vervuiling en overlast door illegale bijzet en dumping van huishoudelijke afvalstoffen. In 2024 werden hiervoor circa 1.900 meldingen door burgers geregistreerd. Bij gezamenlijke diensten rijden Omrin en de Eenheid Handhaving samen op. Deze nauwe samenwerking zorgt voor een snelle verwijdering van afval en efficiënte handhaving. Hierbij is extra inzet gepleegd in Leeuwarden-Oost en op hotspots.

Meldingen over dumpingen van grofvuil zijn door Handhaving in samenwerking met Omrin en de buitendienst opgepakt. De inzet was in deze situaties erop gericht om het grofvuil zo snel mogelijk uit de openbare ruimte te verwijderen, zodat werd voorkomen dat er nog meer afval werd bijgeplaatst.

Bij zowel illegale bijzet en dumping van huishoudelijke afvalstoffen als bij grofvuil wordt gekeken of daderinformatie gevonden kan worden. In het geval dat daar sprake van is, wordt het afval weggehaald en wordt kostenverhaal toegepast op de overtreder. Dit doen wij door middel van spoedeisende bestuursdwang. De praktijk leert dat vooral bij illegale bijzet van huishoudelijke afvalstoffen daderinformatie wordt gevonden. Bij dumpingen van grof huishoudelijk afval is het vaak niet mogelijk om een overtreder aan te wijzen en sanctionerend op te treden.

Onderwerp	Aantal 2023	Aantal 2024
Spoedeisende bestuursdwang	1248	961
Proces verbaal voor dumping huishoudelijke afvalstoffen	0	2
Boetes opgelegd voor het doorzoeken van afvalstoffen	4	6

Bezwaar en beroep

In 2024 is 248 keer bezwaar gemaakt tegen een besluit tot het toepassen van spoedeisende bestuursdwang. Een deel van deze bezwaren had betrekking op besluiten die in 2023 zijn opgelegd.

In 22 gevallen is het besluit uit eigen beweging ingetrokken. De bijbehorende bezwaarschriften zijn vervolgens ook door de bezwaarmaker ingetrokken. In 35 gevallen trok de bezwaarmaker het bezwaar zelf in, bijvoorbeeld na informeel contact of na ontvangst van het verweerschrift. Daarnaast zijn 23 bezwaarschriften niet-ontvankelijk verklaard, omdat ze te laat zijn ingediend of niet aan de indieningsvereisten voldeden. Eén bezwaar is gegrond verklaard, op advies van de bezwarencommissie, die oordeelde dat in dat geval de persoonlijke omstandigheden van betrokkene zwaarder moesten wegen. De overige 167 bezwaren zijn ongegrond verklaard.

Resultaat	Aantal 2024
Bezwaar ongegrond	167
Bezwaar gegrond	1
Besluit en bezwaar ingetrokken	22
Alleen bezwaar ingetrokken	35
Niet-ontvankelijk	23
Totaal	248

In 2024 is geen beroep ingesteld. Wel is verweer uitgebracht in een beroep dat in 2023 was ingesteld. Dit beroep is begin 2025 tijdens de zitting bij de rechtbank ingetrokken door de indiener.

Bijzondere inzet bedrijfsafvalcontainers

In 2024 kwamen veel meldingen binnen over bedrijfsafvalcontainers die langdurig op straat stonden aan het Raadhuisplein en Gouverneursplein. Dit leidde tot vervuiling en aantasting van het straatbeeld. Toezicht hierop ligt normaal bij de milieu-inspecteurs van DOK. Na overleg is besloten dat de integraal handhavers van de Eenheid Handhaving zouden optreden tegen deze overtreding van de Afvalstoffenverordening. Ondernemers zijn geïnformeerd over de regels. Aan vijf ondernemers is een last onder dwangsom opgelegd. Er is in 2024 geen dwangsom verbeurd. Twee containers zijn verwijderd omdat niet bekend was van wie deze waren. De inzet wordt nog geëvalueerd en bekeken of deze wordt gecontinueerd, daarbij wordt ook gekeken welke rol de Eenheid Handhaving kan vervullen bij het toezicht op bedrijfsafval.

Zwerfafval – Graffiti

De integraal handhavers hebben op het gebied van zwerfafval en graffiti met name een signalerende rol vervuld. Wanneer zij tijdens hun dienst constateerden dat een locatie vervuild was of dat er graffiti was aangebracht, gaven zij dit door aan het netheidsteam. Daarnaast is in de Prinsentuin actief opgetreden tegen het veroorzaken van vervuiling. Vanuit de Eenheid Handhaving is in 2024 72 keer een signaal met betrekking tot graffiti doorgezet naar het netheidsteam. Er zijn 25 boetes uitgeschreven voor het achterlaten van afval in de openbare ruimte.

Ligplaatsen

De inzet op het water was in 2024 beperkt tot handhaving van de regels met betrekking tot het innemen van een ligplaats. Deze regels staan in de APVL en het Aanwijzingsbesluit ligplaatsen.

De afgelopen jaren zien we een toename van recreatie op het water. Het aantal vaartuigen op het water neemt toe en ook steeds vaker worden vaartuigen aangelegd op locaties waar dat niet is toegestaan. Ook treffen we steeds vaker wrakken of achtergelaten vaartuigen aan in het water. Het aantal meldingen hierover neemt toe. Omdat de handhavingscapaciteit niet onbeperkt is, zijn handhavingsprioriteiten gesteld. In het Uitvoeringsprogramma 2024 is vastgelegd dat de prioriteit ligt op de binnenstad, de heringerichte kades en locaties waar de beroepsvaart aanlegt. Naast inzet op deze geprioriteerde locaties is in 2024 veel inzet gepleegd op twee nieuwe aanleglocaties: Langesân en Camminghaburen.

Omdat de eigenaar van het vaartuig vaak niet bekend was, is in bijna alle gevallen direct een last onder bestuursdwang opgelegd. In de last onder bestuursdwang is een termijn gegeven voor het beëindigen van de overtreding. Als de overtreding aan het einde van deze termijn niet was beëindigd, is het vaartuig uit het water gehaald en in bewaring genomen. De eigenaar kon het vaartuig terugkrijgen als hij de kosten hiervan had betaald. In 2024 is in totaal 71 keer een last onder bestuursdwang opgelegd. 24 vaartuigen zijn door de gemeente uit het water gehaald en in bewaring genomen. Slechts in vier gevallen was de overtreder bekend en zijn de kosten verhaald op de overtreder. Vaartuigen waarvoor niemand zich heeft gemeld, zijn na het verlopen van de wettelijke bewaartermijn afgevoerd en vernietigd, omdat zij geen restwaarde hebben.

Capaciteit

De inzet op ligplaatsen heeft meer capaciteit gevraagd dan hiervoor was vastgelegd in het Uitvoeringsprogramma 2024. Dit hebben we, na overleg met de vakafdeling, gecompenseerd door minder capaciteit in te zetten op handhaving van het onderdeel reclame.

Langliggers

Naast de toename van recreatie op het water zien we ook dat een aantal personen ervoor kiest om in een pleziervaartuig langdurig te verblijven op het water. Een aantal personen 'woont' op het water, omdat zij geen woonruimte hebben. Daarnaast is het voor een aantal personen een bewuste keuze. Zij zien dit als een vorm van alternatief wonen.

In 2024 zijn gesprekken gevoerd met een aantal 'langliggers'. Het Sociaal Domein was bij deze gesprekken betrokken en heeft actieve ondersteuning geboden bij het vinden van een oplossing. Helaas heeft dit tot op heden nog niet tot resultaat geleid. In 2025 zullen er opnieuw vervolgesprekken plaatsvinden.

Deze langliggers lagen voornamelijk buiten het in het Uitvoeringsprogramma 2024 geprioriteerde gebied. Daarom is – in afstemming met IBB – alleen handhavend opgetreden naar aanleiding van (overlast)meldingen en bij excessen (bijvoorbeeld vervuiling van een locatie). Deze problematiek vindt onder andere plaats bij de steigers van De Marrekrite.

Bezwaar en beroep

In 2024 is bezwaar gemaakt tegen één opgelegde kostenschikking. De bezwarencommissie heeft geadviseerd dit bezwaar ongegrond te verklaren. Dit advies is door het college overgenomen.

Twee ingestelde beroepen zijn door de rechtbank niet-ontvankelijk verklaard en buiten behandeling gelaten, omdat eiser de verschuldigde griffierechten niet heeft voldaan.

Welstand

Woonschepen moeten voldoen aan welstandseisen. Bij welstandsexcessen kan handhavend worden opgetreden en de ligplaatsvergunning worden ingetrokken. Handhaving op welstandsexcessen werd uitgevoerd door de Eenheid Handhaving. In 2024 is afgesproken dat deze taak niet langer door de Eenheid Handhaving wordt uitgevoerd, omdat deze taak niet aansluit op het takenpakket en de expertise van de integraal handhavers. Eén lopende zaak is afgehandeld en één lopende zaak is samen met de taak overgedragen aan IBB.

Onderdeel		Aantal 2023	Aantal 2024
Illegaal innemen ligplaats	Last onder bestuursdwang	6	65
Wrak	Last onder bestuursdwang	1	6

Gebruik openbare ruimte

De openbare ruimte wordt voor veel verschillende functies gebruikt. Dit gebruik draagt bij aan de leefkwaliteit, maar kan ook leiden tot hinder, gevaar, overlast en/of ontsiering. Ter bescherming van de kwaliteit van de openbare ruimte zijn regels gesteld in de APVL. Vanuit de Eenheid Handhaving is toezicht gehouden op naleving van deze regels en is handhavend opgetreden bij overtredingen. Het gaat hierbij om zaken als het plaatsen van terrasmeubilair zonder vereiste vergunning en het plaatsen van uitstallingen in strijd met de Nadere regels uitstallingen. De prioriteit lag hierbij – zoals ook vastgelegd in het Uitvoeringsprogramma 2024 – op de binnenstad van Leeuwarden, het stationsgebied, de Schrans en Verlengde Schrans en het Vliet. Buiten deze locaties heeft inzet plaatsgevonden naar aanleiding van meldingen of bij excessen. Overtredingen zijn veelal beëindigd na een informele interventie: informeren over geldende regels en verzoeken de overtreding te beëindigen.

Opvallend in 2024 was de toename van het aantal kampeermiddelen (tentjes) dat in de openbare ruimte is aangetroffen. Deze kampeermiddelen werden veelal gebruikt door personen zonder vaste woon- of verblijfplaats. Een aantal van deze personen had geen toegang tot de maatschappelijke opvang. Als bij de tent een persoon werd aangetroffen, is hulpverlening aangeboden en/of het ACT-team ingeschakeld. De integraal handhavers hebben de regels uitgelegd en personen verzocht om de overtreding te beëindigen. Drie tentjes zijn onder toepassing van bestuursdwang uit de openbare ruimte verwijderd, omdat niet bekend was van wie de tent was.

Signalen van in bezit nemen van gemeentegrond (bijvoorbeeld: gemeentegrond gebruiken als tuin) zijn doorgezet naar de afdeling Vastgoed.

Onder gebruik openbare ruimte vallen een aantal specifieke taken. De inzet op deze specifieke taken wordt hieronder toegelicht.

Reclame

Door de integraal handhavers is actief opgetreden tegen reclame die in strijd met de APVL is geplaatst of aangebracht in de openbare ruimte. Denk hierbij aan reclameborden op straat en spandoeken aan gemeentelijke eigendommen. De meeste overtredingen zijn na een informeel gesprek beëindigd. Wanneer de overtreding na een informeel gesprek niet is beëindigd of de overtreder niet kon worden aangesproken, is de zaak voor verdere afhandeling overgedragen aan de inspecteur buitendienst en juridisch medewerker. Er zijn negen keer schriftelijke waarschuwingen verstuurd en één keer is een besluit last onder bestuursdwang opgelegd. In alle gevallen is de illegale reclame door de overtreder zelf verwijderd.

Zoals hiervoor reeds is vermeld, is de capaciteit die in het Uitvoeringsprogramma 2024 is vastgelegd voor reclame (0,55 FTE) niet volledig aangewend voor het onderdeel reclame. Een deel van deze capaciteit is ingezet voor toezicht en handhaving van ligplaatsen, waar op dat moment meer noodzaak voor handhaving bestond.

Evenementen

De inspecteur buitenruimte heeft bij acht evenementen een voor- en naschouw uitgevoerd. In geen van de gevallen is het nodig geweest om een schaderapport op te stellen ten behoeve van het verhalen van schade. Als er schade was, is dit in overleg tussen de organisator en de buitendienst opgelost.

Markt- en standplaatsen

In Leeuwarden geldt een vergunningplicht voor het innemen van een standplaats. De Eenheid Handhaving controleert op basis van meldingen of op verzoek van de afdeling Vergunningen en Leefomgeving of wordt voldaan aan deze vergunningplicht en de Regeling verkoopstandplaatsen 2018. In 2024 is hierop geen inzet gepleegd, omdat geen meldingen en/of controleverzoeken zijn ontvangen. Wel zijn parkeercontroles uitgevoerd rond de zaterdagmarkt.

De capaciteit die voor dit onderdeel is vastgelegd in het VTHup 2024 is aangewend voor toezicht en handhaving ligplaatsen.

Onderdeel		Aantal 2023	Aantal 2024
Gebruik openbare ruimte	Waarschuwing	3	8
	Besluit last onder bestuursdwang	15 (inclusief parkeerexcessen APVL) ¹	12 (exclusief parkeerexcessen APVL)
Reclame	Waarschuwing	2	9
	Besluit last onder bestuursdwang	0	1

Groen en bomen

In de APVL zijn regels opgenomen ter bescherming van groen en het tegengaan van overlast door groen. In het Uitvoeringsprogramma 2024 is vastgelegd dat de inzet vanuit de Eenheid Handhaving hoofdzakelijk is gericht op overhangend groen, illegale kap en het niet naleven van de vergunningvoorschriften.

Overhangend groen

In 2024 zijn acht zaken met betrekking tot overhangend groen opgepakt door de inspecteur Buitenruimte en de juridisch medewerker. Deze zaken zijn opgepakt naar aanleiding van meldingen over parkeerplaatsen en stoepen die niet meer toegankelijk waren, of naar aanleiding van signalen van de buitendienst. In vier gevallen is de situatie opgelost doordat de inspecteur Buitenruimte heeft verzocht het overhangend groen te verwijderen. In drie zaken is het overhangend groen verwijderd na aanschrijving (één voornemen en twee keer een last onder bestuursdwang). In één zaak heeft de overtreder geen gehoor gegeven aan de aanschrijving (last onder bestuursdwang). Het overhangende groen is door de buitendienst verwijderd en de kosten die hiervoor zijn gemaakt, zijn bij de overtreder in rekening gebracht.

Vernieling openbaar groen – illegale kap

Als door een integraal handhaver wordt waargenomen dat vernielingen aan gemeentelijke groenvoorzieningen worden gepleegd, kan sanctionerend worden opgetreden. In 2024 zijn geen vernielingen op heterdaad geconstateerd en is niet sanctionerend opgetreden. De buitendienst heeft drie keer een vernieling onder de aandacht gebracht bij de inspecteur buitendienst. Twee zaken zijn opgelost doordat de overtreder de schade heeft hersteld dan wel vergoed. In één zaak was de overtreder onbekend en kon geen vervolg worden gegeven.

Met betrekking tot particulier groen heeft de Eenheid Handhaving een signalerende rol. Als illegale kap wordt geconstateerd, wordt dit doorgegeven aan Vergunningen en Leefomgeving. In 2024 zijn geen onregelmatigheden gesignaleerd.

¹ Parkeerexcessen, bijvoorbeeld: langer parkeren van een aanhangwagen op een openbare parkeerplaats dan is toegestaan op grond van de APVL, vallen onder Verkeer en worden met ingang van 2024 geregistreerd onder Verkeer

Controle vergunningvoorschriften

Op verzoek van de afdeling Vergunningen en Leefomgeving is vier keer gecontroleerd op naleving van de herplantplicht. De inspecteur Buitenruimte heeft hiervan een controlerapport opgemaakt.

Onderdeel		Aantal 2023	Aantal 2024
Controle naleving herplantplicht		9	4
Hinderlijke beplanting (overhangend groen, artikel 2:15 APVL)	Waarschuwing	3	1
	Besluit last onder bestuursdwang	0	3
Aantasting groenvoorziening door voertuigen (artikel 5:11 APVL)	Waarschuwing	- ²	0
	Besluit last onder bestuursdwang	-	0
Vernieling publieke houtopstand (artikel 4:12 ⁹)	Waarschuwing	0	0
	Besluit onder bestuursdwang	0	2

Honden

Het is verboden om honden los te laten lopen (behalve in de losloopgebieden), en er geldt een opruimplicht voor uitwerpselen van honden. Ook zijn er locaties aangewezen waar honden niet mogen komen, zoals speeltuinen en recreatieterreinen. Deze regels staan in de APVL en het Aanwijzingsbesluit losloopgebieden voor honden in de gemeente Leeuwarden. De inzet van de Eenheid Handhaving was ook in 2024 gericht op het verbeteren van het naleefgedrag, met als resultaat een schonere stad (wijken en parken) en schonere dorpen. De controles zijn zowel in uniform als in burger uitgevoerd.

Gericht toezicht – hotspots

De inzet op hondenoverlast heeft gericht plaatsgevonden. Dat wil zeggen dat inzet is gepleegd op locaties die vervuild waren en/of locaties waar veel meldingen over werden gedaan. Deze locaties zijn aangemerkt als hotspot. Daarnaast is – met name in het broedseizoen – preventief toezicht gehouden op het naleven van de aanlijnplicht in natuurgebieden, waaronder de Groene Ster, Zuiderburen, Bosk van Pilkwier, Leeuwarderbos, Froskepôle en het eilandje bij Susternemear. Ook is doorlopend aandacht geweest voor de Prinsentuin en andere stadsparken. De inzet is gedurende het jaar steeds afgestemd met de betrokken beleidsafdeling.

Hotspots 2024

In 2024 zijn in de gemeente Leeuwarden zo'n 17 locaties (12 in Leeuwarden en 5 in de dorpen) aangewezen waar extra is gecontroleerd op de aanlijnplicht. Met betrekking tot het negeren van de opruimplicht van uitwerpselen zijn zo'n 5 locaties aangewezen als hotspot.

In onderstaande tabel wordt aangegeven hoeveel processen-verbaal er in 2024 zijn opgemaakt. De overtredingen vonden niet alleen plaats bij hotspots, maar ook elders in de gemeente.

Overtreding	Sanctie	Aantal 2023	Aantal 2024
Niet aanlijnen	Waarschuwing	19	69
	Boete	69	58
Niet opruimen uitwerpselen	Waarschuwing	2	4
	Boete	1	8
Verboden gebied	Waarschuwing	1	6
	Boete	4	3

Gevaarlijke honden

De integraal handhavers hebben op verzoek van JVZ vier keer gecontroleerd of de eigenaar van de hond zich houdt aan een door de burgemeester opgelegde maatregel (aanlijn- en/of muilkorfplicht). Bij deze controles zijn geen overtredingen aangetroffen.

² Deze overtreding is in 2023 geregistreerd onder Verkeer als parkeerexces.

5.4 Bijzondere wetten

Op het gebied van horeca, coffeeshops en prostitutie wordt toezicht en handhaving gezamenlijk uitgevoerd door JVZ en de Eenheid Handhaving. Het toezicht wordt uitgevoerd door de integraal handhavers van de Eenheid Handhaving, en vanuit JVZ wordt handhavend opgetreden. Er wordt handhavend opgetreden op basis van het Handhavingsarrangement Bijzondere wetten horeca, coffeeshops, prostitutie en kansspelen.

Prostitutie

Het prostitutiebeleid van Leeuwarden kent een vergunningstelsel. Het is verboden om zonder vergunning een prostitutiebedrijf of escortservice te exploiteren. De Eenheid Handhaving houdt toezicht op de naleving van deze vergunningplicht. Ook controleert de Eenheid Handhaving op naleving van de vergunningvoorschriften, zoals de minimale leeftijd van de sekswerker, inschrijving in de Basisregistratie Personen en Kamer van Koophandel, aanwezigheid van een beheerder en sluitingstijden.

Onderdeel	Doelstelling VTHup 2024	Gerealiseerd	Aantal overtredingen
Prostitutiebedrijven/seksinrichtingen	33 controles in vergunde branche	29 controles vergunde prostitutie	5
		3 controles niet-vergunde prostitutie	3

Toezicht vergunde prostitutie

In 2024 zijn 29 controles uitgevoerd bij vergunde seksinrichtingen. Hierbij zijn 5 overtredingen geconstateerd. De integraal handhavers hebben hun bevindingen vastgelegd in een rapportage en verstrekt aan JVZ. Vanuit JVZ zijn 4 waarschuwingsbrieven verstuurd en is 1 keer een besluit last onder dwangsom opgelegd.

Toezicht niet vergunde prostitutie

Er zijn 3 integrale controledagen gehouden waarbij is gecontroleerd of geen bedrijfsmatige prostitutie werd aangeboden vanuit woningen of locaties die niet passen binnen het vestigingsbeleid van de gemeente Leeuwarden. Deze controles zijn uitgevoerd samen met de politie (Team Migratiecriminaliteit en Mensenhandel) en Fier, zodat signalen van mensenhandel door de politie konden worden opgepakt en de betrokken sekswerkers – indien gewenst – zorg en ondersteuning konden krijgen van Fier. Een vierde geplande integrale controledag kon niet doorgaan, omdat de politie hiervoor geen capaciteit beschikbaar had.

Tijdens deze controles zijn meerdere locaties bezocht, waarbij 3 overtredingen zijn geconstateerd. De bevindingen zijn door de integraal handhavers vastgelegd in een rapportage en verstrekt aan JVZ. Vanuit JVZ is 3 keer een last onder dwangsom opgelegd.

Horeca

Doelstelling van de controles in de horeca is het bevorderen van de naleving van de Alcoholwet, de vergunningsvoorwaarden (Alcoholwetvergunning en exploitatievergunning) en de APVL. Speerpunten zijn de naleving van het verbod op het verstrekken van alcoholhoudende dranken aan minderjarigen en de verplichte aanwezigheid van een leidinggevende.

Elk jaar stemmen JVZ en de Eenheid Handhaving onderling af welke locaties worden gecontroleerd. Hierbij geldt het uitgangspunt dat locaties waar het risico op overtredingen groot is, of waar eerder overtredingen zijn geconstateerd, frequenter worden gecontroleerd. Naast geplande controles worden ook controles uitgevoerd naar aanleiding van overlastmeldingen en signalen over misstanden.

Bij preventieve controles is gecontroleerd of ondernemers beschikken over de vereiste vergunningen (exploitatievergunning, terrasvergunning, aanwezigheidsvergunning en Alcoholwetvergunning), en op naleving van de vergunningvoorschriften en de APVL.

Bij leeftijdscontroles is gecontroleerd of ondernemingen voldoende maatregelen treffen om alcoholverstrekking aan minderjarigen te voorkomen, en wordt toezicht gehouden op naleving van het verbod op het verstrekken van alcoholhoudende dranken aan minderjarigen.

Naar aanleiding van de controles zijn vanuit JVZ 13 waarschuwingsbrieven en 2 voornemens tot last onder dwangsom verstuurd. Er is 1 keer een besluit last onder bestuursdwang opgelegd.

Onderdeel	Soort controle	Doelstelling VTHup 2024	Gerealiseerd	Aantal overtredingen
Discotheken, uitgaansgelegenheden en cafés Aantal gevestigd in Leeuwarden; circa 85	Preventieve controle	27	35	1
	Leeftijdscontrole	24	25	0
Theehuizen en cafetaria's Aantal gevestigd Leeuwarden; 46	Preventieve controle	6	14	0
	Leeftijdscontrole	14	12	0
Supermarkten en niet-vergunning- plichtige bedrijven Aantal gevestigd in Leeuwarden; circa 40	Leeftijdscontrole + controle op verbod verkoop sterke drank (= alcoholpercentage hoger dan 15%)	36	31	0
Wijk- en dorpshuizen en sportkantines Aantal gevestigd in Leeuwarden; circa 127	Preventieve controle	32	12	2
	Leeftijdscontrole	32	8	0
Slijterijen Aantal gevestigd in Leeuwarden; 24	Preventieve controle	24 (gecombineerde controles)	24	0
	Leeftijdscontrole	-	21	0
Horeca overige Aantal gevestigd in Leeuwarden; circa 193. Hieronder vallen hotels, restaurants, kookstudio's. etc.	Preventieve controle	45	52	13
	Leeftijdscontrole	18	18	0

Toelichting - bijzonderheden

Bij wijk- en dorpshuizen en sportkantines zijn minder controles uitgevoerd dan is vastgelegd in het VTHup 2024. Een oorzaak hiervoor is dat deze locaties geen vaste openingstijden hebben en controles hierdoor lastig te organiseren zijn. 23 keer stonden de integraal handhavers voor een dichte deur. De hierdoor vrijgekomen capaciteit is ingezet op andere onderdelen, zoals extra leeftijdscontroles in slijterijen.

In 2024 is de Nuchtere Fries (vanuit GGD Fryslân) gestart met leeftijdscontroles in sportkantines. Vanuit dit project wordt onderzoek gedaan naar naleving van de leeftijdsgrens bij de verstrekking van alcohol. Bij deze controles zijn minderjarige testkopers ingezet. De werkzaamheden binnen het project zijn uitgevoerd door medewerkers van de organisatie en er is geen gebruikgemaakt van externe partijen. De resultaten van dit onderzoek zijn nog niet bekend, maar op basis van de bevindingen wordt samen met JVZ bekeken of er een vervolg kan en moet worden gegeven aan deze actie.

In 2024 is een bestuurlijke maatregel genomen waarbij een discotheek tijdelijk is gesloten als gevolg van een schietincident.

Inrichtingscontroles

De Eenheid Handhaving voert inrichtingscontroles uit ten behoeve van de beoordeling van aanvragen voor een Alcoholwetvergunning, exploitatievergunning en terrasvergunning. In 2024 zijn 70 controles uitgevoerd. Op basis

van deze resultaten is door de afdeling Vergunningen en Leefomgeving beoordeeld of een dergelijke vergunning kan worden verleend.

Coffeeshops

In 2024 waren er twaalf coffeeshops waarvoor een gedoogverklaring is afgegeven. Coffeeshops moeten voldoen aan de AHOJG-criteria.³ Daarnaast moeten zij voldoen aan de voorwaarden die zijn verbonden aan de exploitatievergunning en de gedoogverklaring. De politie controleert de AHOJG-criteria. De integraal handhavers van de Eenheid Handhaving controleren op naleving van de vergunningsvoorwaarden.

De twaalf coffeeshops zijn ieder drie keer gecontroleerd. In totaal zijn 36 controles uitgevoerd. Hierbij is 1 overtreding geconstateerd: de toegangsdeur stond open, terwijl deze volgens de vergunningvoorschriften gesloten moet zijn. Hiervoor is een schriftelijke waarschuwing opgelegd.

Onderdeel	Soort controle	Doelstelling VTHup 2024	Gerealiseerd	Aantal overtredingen
Coffeeshops	Naleving voorwaarden exploitatievergunning en gedoogbeschikking	36	36	0

5.5 Veiligheid

De capaciteit van de Eenheid Handhaving voor dit onderdeel vloeit voort uit het beleidskader Veiligheidsagenda 2023–2026. Met JVZ is per onderdeel afgesproken waar de beschikbare capaciteit op wordt ingezet. Deze afspraken zijn vastgelegd in het Uitvoeringsprogramma 2024.

Over het algemeen kan worden gesteld dat de rol van de integraal handhavers van de Eenheid Handhaving in het leefbaar en veilig houden van (de openbare ruimte van) Leeuwarden steeds groter wordt. Dit komt onder meer door een toename van overlast door personen met onbegrepen gedrag en/of dak- en thuislozen, de terugtrekkende politie en doordat steeds vaker bestuursrechtelijke instrumenten worden ingezet om overlast aan te pakken.

Algemeen toezicht

Algemeen toezicht heeft plaatsgevonden in de gehele gemeente. Onder het algemeen toezicht vallen verschillende handhavingsonderdelen, zoals het afhandelen van meldingen en controle op naleving van samenscholings- en gebiedsverboden. Hieronder gaan we in op een aantal specifieke taken.

Ondermijning

In samenwerking met de projectleider ondermijning zijn 11 integrale controles georganiseerd. Tijdens deze controles zijn 47 bedrijfspanden gecontroleerd. Waar mogelijk zijn de geconstateerde overtredingen en bevindingen juridisch opgevolgd.

De Eenheid Handhaving is aangesloten bij en draagt actief bij aan de casustafel ondermijning. Dit overleg vindt elke maand plaats.

De integraal handhavers hebben de ondermijningcontainer van Bureau Drugszaken bezocht. Hier zijn zij getraind in het herkennen van signalen die kunnen duiden op drugsproductie en hebben ze meer geleerd over de verschijningsvormen van ondermijning.

In 2024 hebben de integraal handhavers deelgenomen aan de cursus controles ondermijning aangeboden vanuit het RIEC.

Cambuur

Rond wedstrijden van Cambuur zijn straatcoaches preventief ingezet om te voorkomen dat jongeren de openbare orde verstoren.

Betogingen

De integraal handhavers hebben ook in 2024 bijgedragen aan een goed en ordentelijk verloop van betogingen. Middels crowdmanagement en crowdcontrol is bijgedragen aan de veiligheid van demonstranten en omstanders.

³ Dit staat voor: geen affichering, geen harddrugs, geen overlast, geen verkoop aan jeugdigen onder de 18 jaar en hoeveelheden per transactie kleiner dan 5 gram.

Daarnaast hebben de integraal handhavers gecontroleerd of de aan de demonstratie verbonden voorschriften werden nageleefd. Afwijkingen zijn gerapporteerd aan JVZ.

Straatintimidatie

In 2024 hebben de integraal handhavers een voorlichting gevolgd over straatintimidatie, waarbij de nadruk lag op het herkennen van dit gedrag. De integraal handhavers gaven aan dat zij extra ondersteuning kunnen gebruiken bij het helpen van collega's die geconfronteerd worden met intimiderend gedrag. Aan deze training wordt een vervolg gegeven, waarin ook specifiek wordt ingegaan op intimiderend gedrag richting collega's.

Sinds juli 2024 is seksuele straatintimidatie strafbaar gesteld. Integraal handhavers zijn echter niet bevoegd om op te treden tegen seksuele intimidatie in de openbare ruimte. In enkele andere gemeenten loopt hiervoor een pilot en wij wachten de uitkomsten hiervan af. Deze worden voor de zomer van 2026 verwacht. Vooralsnog geldt deze bevoegdheid dus niet in Leeuwarden.

Desondanks dragen de integraal handhavers wel bij aan de aanpak van straatintimidatie. Wanneer zij (seksuele) straatintimidatie constateren, spreken zij de persoon die de intimiderende uitingen en/of gedragingen pleegt aan op het gedrag en bieden zij ondersteuning aan het slachtoffer. Hiermee leveren zij een belangrijke bijdrage aan de sociale veiligheid in de openbare ruimte.

Drugsoverlast

Om overlast door het gebruik en dealen van drugs tegen te gaan, is in de APVL een verbod opgenomen. Dit verbod ziet op het openlijk gebruik en de handel in drugs of gelijkende waar. De integraal handhavers en de politie hebben gezamenlijk gecontroleerd op de naleving van dit verbod. Bij een overtreding is er gezamenlijk opgetreden, zijn dealers aangehouden en hebben de integraal handhavers een proces-verbaal van bevindingen opgesteld. JVZ heeft op basis van deze bevindingen sancties opgelegd, zoals gebiedsverboden of lasten onder dwangsom. Het aantal bevindingen dat heeft geleid tot een besluit last onder dwangsom is in 2024 toegenomen ten opzichte van 2023. Dit komt door de intensivering van de inzet van het toezichtmodel, met specifiek meer aandacht voor het Weaze-gebied.

Overtreding	Sanctie	Aantal 2023	Aantal 2024
Verzameling van personen in verband met drugs of heling (artikel 2:74 APV)	Waarschuwing	1	0
	Boete	0	0
	Bevindingen die hebben geleid tot een besluit last onder dwangsom	10	28
Openlijk drugsgebruik (artikel 2:74a APV)	Waarschuwing	4	6
	Boete	12	13

Toezichtmodel binnenstad Leeuwarden

Het Toezichtmodel Binnenstad Leeuwarden is een samenwerkingsverband tussen politie, particuliere beveiligers, openbaar vervoerders en de Eenheid Handhaving. Doel van deze samenwerking is het verbeteren van de sociale veiligheid, leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de stad door het terugdringen van overlast en criminaliteit.

Door capaciteitsproblemen bij de politie heeft deze niet altijd volledig kunnen bijdragen aan het Toezichtmodel. Hierdoor was er soms minder blauw zichtbaar op straat en waren de integraal handhavers voor assistentie aangewezen op de noodhulp van de politie.

Toename overlast door personen met onbegrepen gedrag en/of dak- en thuislozen

In 2024 was er een verdere toename van overlast door personen met onbegrepen gedrag en/of dak- en thuislozen. De integraal handhavers hebben opgetreden door ongewenste situaties te beëindigen, bijvoorbeeld door slapende personen uit portieken te sturen of geopende flessen alcoholhoudende drank weg te laten gooien. Als geen gehoor werd gegeven aan een aanwijzing of bij overlast, zijn sancties opgelegd, waaronder gebiedsontzeggingen. Ook is door de integraal handhavers ingezet op hulpverlening via het ACT-team Leeuwarden.

Aandachtsgebied Waag

De herinrichting bij de Waag is, naast een kwalitatieve toevoeging aan de binnenstad, ook een plek gebleken waar overlast voorkomt. Omstanders en ondernemers ervaren met name overlast door dak- en thuislozen en jeugdgroepen. Dit had een negatieve impact op het veiligheidsgevoel in de omgeving.

Om overlast te voorkomen, is ingezet op zichtbare aanwezigheid van integraal handhavers. Overlastgevend gedrag is waar nodig sanctionerend aangepakt. In het geval van jeugdoverlast zijn ouders via brieven en gesprekken geïnformeerd over de situatie, wat heeft bijgedragen aan het terugdringen van de overlast.

Aandachtsgebied Weaze

Naar aanleiding van overlastmeldingen en signalen is de Weaze aangemerkt als hotspot. Hier is de inzet van de integraal handhavers geïntensiveerd. Met deze inzet is de overlast teruggedrongen.

Deze extra inzet vond plaats onder het Toezichtmodel Binnenstad. Omdat de capaciteit hiervoor niet toereikend was, is in overleg met JVZ besloten om capaciteit vrij te maken vanuit het algemeen toezicht.

Preventief fouilleren

De burgemeester heeft de binnenstad en de Vlietzone aangewezen als veiligheidsrisicogebied. In het verlengde van deze aanwijzing hebben het afgelopen jaar vier preventieve fouilleeracties in dit gebied plaatsgevonden. De integraal handhavers fouilleren in deze gevallen niet zelf, maar ondersteunen de politie bij de uitvoering van deze acties.

Opgelegde sancties overlast / sociale veiligheid ⁴		Aantal 2023	Aantal 2024
Gebiedsverboden binnenstad	Uitgereikt door Eenheid Handhaving	33	17
Aangetroffen wapens (veiligheids- of vervoersfouillering door integraal handhaver) ⁵	Vuurwapens	-	0
	Overige wapens	-	11
Slapen op een openbare plaats (F114a en b)	Waarschuwing	6	4
	Boete	12	5
Overlast of hinder veroorzaken (F120b)	Waarschuwing	0	4
	Boete	19	13
Hinderlijk of zonder redelijk doel ophouden (F125a + F130a)	Waarschuwing	19	15
	Boete	42	19
Alcoholhoudende drank nuttigen (18+) (F121a)	Waarschuwing	34	35
	Boete	136	119
Aangebroke flessen en/of blikken alcoholhoudende drank bij zich dragen (F121b)	Waarschuwing	44	66
	Boete	199	182

Cameratoezicht

Tijdens uitgaansnachten (donderdag, vrijdag en zaterdag van 22:00 tot 06:00 uur) zijn de camera's live uitgekeken door de integraal handhavers. Wanneer ongeregelheden of dreigende ordeverstoringen werden waargenomen, is dit doorgegeven aan de politie. Omdat de donderdag minder populair bleek dan de uitgaansnacht, is in overleg met JVZ en politie besloten om per 1 juli 2024 op donderdagavond niet meer live uit te kijken. De vrijgekomen capaciteit is ingezet voor de aanpak van ondermijning en het Toezichtmodel.

⁴ Deze sancties zijn voornamelijk, maar niet uitsluitend opgelegd in de binnenstad van Leeuwarden.

⁵ De registratie van aangetroffen wapens bij veiligheids- of vervoersfouillering door de integraal handhaver is in 2023 niet volledig.

Daarnaast is cameratoezicht ingezet bij betogingen en evenementen in de binnenstad.

Overlastgevende jeugdgroepen en straatcoaching

Straatcoaches

De aanpak van jeugdoverlast is mede opgepakt vanuit de Taskforce Jeugdoverlast, een samenwerkingsverband tussen onder andere Amaryllis Jongerenwerk, de politie, MOL, OOV en de Eenheid Handhaving. Vanuit de Eenheid is een adviseur aangesloten bij de taskforce. Het belangrijkste doel van straatcoaches is het voorkomen en terugdringen van jeugdoverlast. In 2024 bezochten zij hotspots waar jongeren samenkomen maar waren ze ook aanwezig in buurthuizen, jeugdhonken, bij wijkactiviteiten en evenementen. Bij overlast zijn jongeren aangesproken of is sanctionerend opgetreden. Bij ernstige zorgen over een jongere en/of middelengebruik is melding gedaan bij Veilig Thuis.

De straatcoaches hebben in toenemende mate huisbezoeken afgelegd, waarbij zij in gesprek gingen met jongeren en hun ouders of vertegenwoordigers. Dit gebeurde om hun zorgen te uiten en/of overlast die hun kind veroorzaakt onder de aandacht te brengen. Soms doen zij dit ook in samenwerking met Amaryllis Jongerenwerk of de betreffende wijkagent. Het doel hiervan is preventief een signaal af te geven en te informeren over eventuele beschikbare hulp.

Leeuwarden Oost– Preventie met gezag

Vanuit het programma *Preventie met Gezag* wordt geïnvesteerd in het voorkomen dat jongeren (verder) in de criminaliteit belanden en in hun re-integratie in de maatschappij. De samenwerking wordt georganiseerd via het MultiTeam. Een adviseur van de Eenheid Handhaving is hierbij aangesloten. Daarnaast waren in 2024 drie fte straatcoaches actief binnen dit programma. Over de resultaten van Preventie met Gezag is gerapporteerd in de jaarrapportage van Leeuwarden Oost.⁶

Resultaten straatcoaches Eenheid Handhaving	Aantal 2023	Aantal 2024
HALT-verwijzing	4	8
Melding Veilig Thuis	4	12
Schriftelijke waarschuwing	18	37
Sanctie	19	21
Overige	273	343

Horecatoezicht

Tijdens nachtelijke horecadiensten zijn gerichte controles uitgevoerd. Naar aanleiding van signalen en meldingen is op verzoek van JVZ gecontroleerd op onder andere de naleving van sluitingstijden en vergunningvoorschriften. De waarnemingen van de integraal handhavers zijn vastgelegd in rapportages. Op basis hiervan is vanuit JVZ opgetreden tegen overtredingen.

Toezicht op het opkopersregister

Op grond van APVL is het verplicht dat opkopers en handelaren alle gebruikte en ongeregelde goederen registreren in een digitaal opkopersregister (DOR). De Eenheid Handhaving heeft bij 62 bedrijven gecontroleerd of werd voldaan aan deze registratieplicht. Twee bedrijven hadden het register niet correct bijgehouden. Hierover is gerapporteerd aan JVZ, die een bestuurlijke waarschuwing heeft verstuurd.

Toezicht opkopersregister	Aantal 2023	Aantal 2024
Aantal controles	39	62
Aantal onjuiste registraties	11	2

Veiligheid bij evenementen

De Eenheid Handhaving was in 2024 actief in zowel de voorbereiding als tijdens evenementen. In de voorbereiding had zij een adviserende en controlerende rol. Tijdens het evenement was de inzet gericht op een goed en veilig verloop. Een integraal handhaver was aangesloten bij het VeiligheidsTeam of het Klein Comité, waar maatregelen werden genomen en de inzet werd afgestemd.

⁶ De oogst van 2024 <https://www.leeuwardenoost.nl/wp-content/uploads/2025/04/Oogs-van-Oost-2024-Online.pdf>

Ook is ingezet op het tegengaan van alcoholgebruik door minderjarigen. Personen die minderjarigen alcohol verstrekten, of minderjarigen die alcohol gebruikten, zijn beboet of doorverwezen naar HALT. Van de overtredingen onder 18-jarigen in 2023 en 2024 betrof een deel wederverstrekking.

Overtredingen Alcoholwet bij evenementen (aantal evenementen met overtreding)	Aantal 2023	Aantal 2024
18-	2	7
Wederverstrekking	2	6

6. BIJLAGE

Onderstaand staat de tabel waarin voor de afgelopen drie jaar per beleidsthema is opgenomen hoeveel capaciteit beschikbaar is gesteld voor de Eenheid Handhaving. Het aantal productieve uren per FTE bedraagt 1.220 uur. Het aantal productieve uren per FTE ligt bij de Eenheid Handhaving lager dan bij de rest van de gemeentelijke organisatie. Dit komt door het aantal uren dat wordt besteed aan (verplichte) training en opleiding, en door een hoger ziekteverzuimpercentage.

	2022 (FTE)	2023 (FTE)	2024 (FTE)
Toezicht en handhaving openbare ruimte			
Verkeer	9,51	10,51	10,15
Afval	6,43	6,43	6,43
Honden	2,31	2,31	2,31
Reclame	0,55	0,55	0,55
Graffiti en zwerfafval	0,10	0,10	0
Gebruik openbare grond	0,52	0,52	0,52
Groen en bomen	0,18	0,18	0,18
Ligplaatsen	0,30	0,30	0,30
Markt en standplaatsen	0,15	0,15	0,15
Evenementen	0,26	0,26	0,26
Totaal onderwerp	20,31	21,31	20,85
Veiligheid			
Toezichtmodel binnenstad	4,07	4,07	4,07
Algemeen toezicht	2,75	2,16	2,16
Horecatoezicht	0,29	0,29	0,29
Cameratoezicht	2,24	2,24	2,24
Ondermijning	0	0,59	0,59
Overlastgevende jeugdgroepen	1,94	1,94	1,94
Staatcoaching	6,05	6,05	6,05
Evenementen	1,85	1,85	1,85
Totaal onderwerp	19,19	19,19	19,19
Bijzondere wetten totaal			
Horecacontrole	1,47	1,47	1,47
Coffeeshops	0,13	0,13	0,13
Prostitutie	0,33	0,33	0,33
Toezicht opkopersregister	0,59	0,59	0,59
Totaal onderwerp	2,52	2,52	2,52
Totaal	42,02	43,02	42,51